L'ús del català i del castellà a l'aula, una realitat més enllà de qualsevol model: anàlisi de les pràctiques lingüístiques en una aula de 4t d'ESO de l'Institut Lluís de Peguera de Manresa

Marta Basomba Sardà

Treball Final de Carrera de Filologia Catalana
Universitat Oberta de Catalunya
3 de juny de 2012

Tutora: Marina Solís Obiols
Consultora: Esther Gimeno Ugalde

ÍNDEX

1. Introducció 4

1.1. Les llengües oficials a Catalunya i el seu règim als centres educatius 5

1.1.1. Ordenació curricular de l'Educació secundària obligatòria en els centres públics 6

1.2. Usos lingüístics relacionats amb l'entorn escolar i la població jove 7

Agraïment 11

2. Tema de la recerca 12

2.1. Àmbit i objectius 12

2.1. Preguntes i hipòtesis de partida 12

3. Projecte educatiu, projecte lingüístic i situació sociolingüística de l'IES Lluís de Peguera de Manresa 15

4. Marc teòric 17

4.1. Conceptes clau i problemàtica específica 18

4.2. Variables sobre pràctiques lingüístiques aplicables a la recerca 19

5. Metodologia 22

5.1. Unitat d'observació, actors i instruments per a la recollida de dades 23

5.1.1. Elaboració i criteris del qüestionari a l'alumnat 24

5.1.2. Entrevista i qüestionari al professorat 24

6. Anàlisi de les dades obtingudes 26

6.1. Descripció de les variables i dels seus indicadors 26

6.1.1. Relacions entre variables 31

6.2. Verificació de les hipòtesis 35

7. Conclusions 40

7.1. Propostes de millora 44

8. Bibliografia 47

9. Annexos 53

9.1. Annex 1 53

9.1.1. Qüestionari a l'alumnat 53

9.1.2. Qüestionari al professorat 63

9.1.3. Guió de l'entrevista 65

9.2. Annex 2: Quantificació de les dades del qüestionari a l'alumnat 66

9.3. Annex 3: Transcripció de les entrevistes 75

1. Introducció

> La llengua catalana és un element fonamental de la formació i la personalitat nacional de Catalunya, un instrument bàsic de comunicació, d'integració i de cohesió social dels ciutadans i ciutadanes, amb independència de llur origen geogràfic, i el lligam privilegiat de Catalunya amb les altres terres de parla catalana, amb les quals forma una comunitat lingüística que ha aportat al llarg dels segles, amb veu original, una valuosa contribució a la cultura universal. A més, ha estat el testimoni de fidelitat del poble català envers la seva terra i la seva cultura específica. (Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística: Preàmbul)

Des dels inicis del segle XVIII i al llarg de més de dos segles i mig circumstàncies històriques hostils van fer que la llengua originària de Catalunya, el català, fos relegada per la imposició legal del castellà fins que a finals de la dècada dels setanta del passat segle XX la recuperació dels drets democràtics va fer possible la seva oficialitat com a llengua pròpia juntament amb el castellà. Al començament d'aquesta cooficialitat el panorama sociolingüístic reflectia un desequilibri decisiu favorable al castellà com a conseqüència de la generalització de l'ensenyament en aquesta llengua al territori i, sobretot, a l'allau migratori de població de llengua castellana provinent de la resta de l'estat durant els anys cinquanta i seixanta (Consell assessor de la llengua a l'escola 2006: 107).

Davant d'aquest fet, les institucions pròpies legalment constituïdes van iniciar una sèrie d'accions legislatives encaminades a fer que el català esdevingués aquesta eina de comunicació bàsica per a la inclusió social i la integració que glossen els preàmbuls i els principis orientadors dels textos legals més rellevants aprovats pels organismes competents al territori (Llei 7/1983: Introducció i Títol preliminar; Llei 1/1998: Preàmbul).

Tanmateix, d'acord amb el Consell social de la llengua catalana (2009: 8), l'aplicació concreta d'aquestes iniciatives tan ambicioses no ha comportat que actualment la llengua

catalana deixi de tenir moltes dificultats per ser present a gran part dels àmbits de la vida social, situació que s'ha agreujat amb l'increment de la població nouvinguda originària de països de llengua castellana o bé que adopta el castellà per ser la llengua més estesa. Així, doncs, a Catalunya el català continua tenint un context sociolingüístic advers decantat cap al castellà i en la superació d'aquest repte ingent l'àmbit de l'ensenyament ha tingut i continuarà tenint un paper essencial (Consell assessor de la llengua a l'escola 2006: 5).

1.1. Les llengües oficials a Catalunya i el seu règim als centres educatius

La Constitució Espanyola (1978: Article 3) garanteix l'oficialitat del català a Catalunya i el vigent Estatut d'autonomia de Catalunya diu que és la llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament (Decret 306/2006: Article 6), i recull els drets lingüístics a l'ensenyament (Decret 306/2006: Article 35).

Així mateix, la primera llei promulgada a Catalunya que va fixar directrius en relació amb la temàtica de la llengua va ser la Llei 7/1983 de normalització lingüística, que va obtenir un ampli consens entre la societat catalana en uns temps en què el català, a pesar de la seva oficialitat, estava en absoluta desigualtat amb el castellà, la llengua oficial a tot l'Estat. Aquesta Llei ja establia que el català com a llengua pròpia de Catalunya també ho era de l'ensenyament i que les dues llengües oficials havien de ser impartides obligatòriament a tots els nivells i els graus de l'ensenyament no universitari (Llei 7/1983: Títol II).

Més endavant, la Llei 1/1998 de política lingüística va actualitzar i ampliar les prescripcions en relació amb les dues llengües en aquest àmbit (Llei 1/1998: capítol III). A més, d'acord amb Vila (2004a) i Galindo i Vila (2009), per intentar pal·liar en el camp educatiu la situació descrita de desequilibri de la llengua catalana, el govern de la Generalitat va definir el model lingüístic escolar conegut amb el terme "model de

conjunció en català" que es caracteritza principalment per l'ús del català com a llengua vehicular sense separar els alumnes en funció de la seva llengua. Aquest model va ser implantat de forma generalitzada als centres escolars de Catalunya a partir de l'any 1993.

Tenint en compte el tema del present treball relatiu a l'ús del castellà i del català a l'aula, el desplegament de la Llei 12/2009 d'educació conforma a hores d'ara el marc normatiu vigent, també en relació amb les llengües castellana i catalana, al sistema educatiu de Catalunya.

De manera genèrica per a tot el sistema, aquesta llei (Llei 12/2009: Articles 10-11) reitera el dret i deure a conèixer les dues llengües oficials i determina que l'alumnat que s'incorpora a un centre educatiu i en desconeix una de les dues, té dret a rebre una acollida i un suport lingüístic adequat. A més, aquest suport ha de permetre que inicii l'aprenentatge en català perquè aquesta és la llengua normalment utilitzada com a llengua vehicular i d'aprenentatge.

També prescriu que els centres han d'elaborar el seu projecte lingüístic (Llei 12/2009: Article 13) el qual ha d'incloure qüestions relacionades amb l'ús i l'ensenyament de les llengües. D'altra banda, tot el professorat ha de ser competent en les dues oficials i ha d'utilitzar normalment el català, tant en les activitats d'ensenyament i aprenentatge com en l'àmbit general del centre.

1.1.1. Ordenació curricular de l'Educació secundària obligatòria en els centres públics

Pel que fa als centres públics que imparteixen els estudis d'Educació secundària obligatòria (ESO), la seva organització general així com l'ordenació curricular s'ha de

cenyir al Decret d'autonomia dels centres educatius (Decret 102/2010). Quant a les llengües oficials determina que els currículums han de garantir que l'alumnat assoleixi el ple domini del català i del castellà en finalitzar l'ensenyament obligatori i, també, que el català és l'eix vertebrador del seu projecte educatiu plurilingüe.

Així mateix, prescriu que en el projecte lingüístic ha d'haver-hi constància explícita de l'ús del català com a llengua vehicular i d'aprenentatge a utilitzar normalment en les activitats tant internes com externes, orals i escrites, de tota la comunitat educativa. A més, el document ha d'exposar el tractament del castellà i del català i establir criteris i pautes d'ús lingüístic favorables a la llengua catalana per a tots els membres de la comunitat educativa, a l'hora que ha de garantir que les metodologies i agrupaments dels alumnes que fixin els centres han d'afavorir les interaccions per millorar l'aprenentatge i l'ús del català (Llei 12/2009: Articles 10, 11 i 16; Decret 102/2010: Article 5.1 e).

1.2. Usos lingüístics relacionats amb l'entorn escolar i la població jove

Fa anys que les enquestes oficials a la població inclouen algunes preguntes en relació amb el coneixement de les llengües, però específicament en relació amb els usos lingüístics en diversos àmbits d'ús s'han fet públiques fins al moment l'*Enquesta d'usos lingüístics de la població. 2003* (Institut d'Estadística de Catalunya 2004) i l'*Enquesta d'usos lingüístics de la població. 2008* (Institut d'Estadística de Catalunya 2009).

Es tracta d'enquestes enfocades principalment als usos lingüístics interpersonals orals i amb dades en relació amb la població que per franja d'edat constitueix l'alumnat del darrer curs d'ESO. L'edició del 2008 constata un context demogràfic a Catalunya que registra un dels creixements més elevats de la seva història degut principalment a la

immigració estrangera que representa el 16.4% de la població total resident (Institut d'Estadística de Catalunya 2009: Presentació de resultats).

Així, deixant de banda les altres llengües existents i que queden fora de l'àmbit que tracta el treball, pel que fa al grup de 15 a 19 anys el castellà és entès pel 100% de la població i parlat gairebé per tothom mentre que els coneixements del català superen el 80% en les diverses competències. No obstant això, les dades demostren que en la franja d'edat entre els 15 i els 29 anys es manifesten els percentatges més baixos d'ús habitual de la llengua catalana:

Taula 1: Població segons llengua habitual per grups d'edat

Unitats: Percentatges.

Grups d'edat	Català	Castellà	Ambdues	Aranès	Àrab	Altres llengües	Altres combinacions de llengües	No consta	Total
De 15 a 29 anys	31,5	44	14,4	..	3	7	..	..	100
De 30 a 44 anys	32,7	44,7	12,7	..	3	7	..	..	100
De 45 a 64 anys	35,8	49	12,1	0	1	2	..	..	100
De 65 anys i més	45	45,5	7,8	0	..	1,5	..	..	100
Total	35,6	45,9	12	0	1,9	4,6	..	..	100

Font: Secretaria de Política Lingüística i Idescat. Enquesta d'usos lingüístics de la població 2008.

Val a dir també que aquest segment d'edat presenta els percentatges següents quant a llengua inicial i d'identificació:

Taula 2: Població segons llengua inicial i segons llengua d'identificació

Unitats: Percentatges.
Segons llengua inicial

Grups d'edat	Català	Castellà	Ambdues	Aranès	Àrab	Altres llengües	Altres combinacions de llengües	No consta	Total
De 15 a 29	30,7	50,6	5,3	0	4	9,2	..	..	100

Unitats: Percentatges.
Segons llengua d'identificació

Grups d'edat	Català	Castellà	Ambdues	Aranès	Àrab	Altres llengües	Altres combinacions de llengües	No consta	Total
De 15 a 29	33,4	45	10,4	..	3,7	6,4	..	..	100

Font: Secretaria de Política Lingüística i Idescat. Enquesta d'usos lingüístics de la població 2008.
Institut d'Estadística de Catalunya

Pel que fa a les comarques centrals, el percentatge de població segons llengua inicial, d'identificació i habitual es manifesta força més elevat que a la resta de Catalunya:

Taula 3: Llengua inicial, d'identificació i habitual

Usos lingüístics. 2008
Població de 15 anys i més (1). Per identificació lingüística. Àmbits
Unitats: Tant per cent.
Font: Idescat. Departament de la Vicepresidència. Secretaria de Política Lingüística.
(1) S'exclou la població que ha respost l'opció "ambdues llengües, català i castellà".

	Població que considera el català com a		
	llengua inicial	llengua d'identificació	llengua habitual
Comarques Centrals	50,4	57,4	56,7
Catalunya	31,6	37,2	35,6

Font: Institut d'Estadística de Catalunya
http://www.idescat.cat/pub/aec/804

Així mateix, a l'inici del segle XXI, diversos estudis portats a terme per diferents especialistes en sociolingüística i també en educació (Querol 2001; Vila i Vial 2003; Vila 2004a; Vila 2004b; Consell superior d'avaluació del sistema educatiu 2008; Galindo i Vila 2009) han aprofundit en aspectes sociolingüístics dins l'àmbit escolar, principalment en relació amb el coneixement i els usos de les llengües dels alumnes que estan a final de l'etapa educativa de primària o bé a final de la de secundària. Alguns d'ells han tingut en compte les dades de l'*Enquesta d'usos lingüístics de la població. 2003* (Institut d'Estadística de Catalunya 2004) però ja s'hi detecta l'increment de la població d'origen immigrant i les seves conseqüències en els usos de les llengües.

Entre d'altres qüestions, i de manera genèrica, els estudis examinats valoren positivament l'impacte del model de conjunció en català com a eina d'integració social de les poblacions immigrants. Tanmateix, d'acord amb Vila i Vial (2003: 3), Vila (2004b: 14) i Galindo i Vila (2009: Resum), les pràctiques lingüístiques detectades en l'alumnat que sempre ha estat escolaritzat seguint aquest model demostren que no ha aconseguit promoure l'ús interpersonal de la llengua catalana.

Les recerques parteixen de diverses mostres de població escolar i intenten determinar la correlació que hi ha entre els diversos factors que poden explicar els seus usos lingüístics. Aquests factors tenen a veure amb els àmbits d'ús o context, les xarxes socials i les representacions i actituds davant les llengües així com amb la competència lingüística (Querol 2001; Consell superior d'avaluació del sistema Educatiu 2008; Galindo i Vila 2009; Sorolla 2009).

D'altra banda, el treball de Pujolar et al. (2010a) tracta dels usos lingüístics dels joves en general amb una clara referència a la consolidació de l'ús social de les dues llengües i a la seva hibridació, és a dir, a la coexistència i combinació del castellà i el català en molts àmbits d'ús i en les xarxes socials d'aquest col·lectiu (Pujolar et al. 2012a: 31).

Segons les conclusions del Consell assessor de la llengua a l'escola (2006), l'anàlisi de les polítiques lingüístiques que afecten la població escolar palesa que aquest model lingüístic té la voluntat de promoció de l'ús de la llengua i determina l'ús normal del català però sense definir el seu abast:

> Una de les característiques de l'actual model lingüístic escolar a Catalunya és el fet de combinar la voluntat de promoció de l'ús de la llengua amb l'escassa regulació explícita d'aquest ús lingüístic. En la seva configuració actual, el model lingüístic escolar vigent a Catalunya prescriu l'ús *normal* del català per a les activitats lingüístiques *institucionalitzades* dels membres de la comunitat educativa, és a dir, per a les comunicacions en què els mestres i la resta de personal de l'escola actuen no pas en qualitat d'individus, sinó en qualitat de representants d'una institució escolar. Amb tot, la definició precisa de què significa aquesta normalitat queda massa sovint al lliure albir dels interessats. En aquest sentit, són nombroses les veus que indiquen que en la mesura que la normativa no aclareix els aspectes d'ús de la llengua i no hi posa èmfasi, els responsables educatius es troben amb dificultats a l'hora de garantir l'ús del català en contextos acadèmics. (Consell assessor de la llengua a l'escola 2006: 111)

Finalment, informacions recents incloses a les *Recomanacions al govern de la Generalitat de Catalunya pel que fa a polítiques de foment del català entre la joventut* (Consell social de la llengua catalana 2009) constaten la davallada en l'ús social del català durant la primera dècada del segle XXI:

> En el món escolar, l'arribada massiva de poblacions amb llengües diferents, i, en especial, la d'alumnes procedents de l'Amèrica llatina, ha causat també un cert retrocés respecte del grau d'ús del català, tant per part dels mestres i professors d'institut com també per part dels alumnes entre ells en els mateixos espais educatius. La presència a les aules d'individus amb poca comprensió del català i, en canvi, sí del castellà -ja sigui per procedència o bé per més exposició espontània en el context social- ha tendit a afavorir l'augment de l'ús institucional i interpersonal d'aquesta llengua, en detriment una vegada més de l'idioma autòcton. (Consell social de la llengua catalana 2009: 13)

Agraïment

A tota la comunitat educativa de l'IES Lluís de Peguera de Manresa, per la seva desinteressada implicació amb la llengua pròpia i, especialment, a la direcció del centre i al professorat entrevistat per la seva pacient col·laboració

2. Tema de la recerca

El tema central de la recerca és l'ús del castellà i del català a una aula de 4t d'ESO d'un centre públic d'ensenyament.

2.1. Àmbit i objectius

Aquest treball tracta sobre l'aplicació de la legislació lingüística a partir de l'anàlisi de les pràctiques lingüístiques que es fan en una aula de 4t d'ESO. Així, doncs, un dels principals objectius és determinar els factors que més influeixen en l'ús del català i del castellà, la seva rellevància en el context sociolingüístic de l'IES Lluís de Peguera de Manresa i la relació amb l'aplicació concreta de la legislació sobre llengües que s'hi porta a terme.

Per a la consecució d'aquest objectiu, a més de la descripció de les dades declarades per tots els integrants de l'aula, és necessari contextualitzar i avaluar els canvis d'ús manifestats (o bé detectats per mitjà dels diferents instruments d'anàlisi) cercant l'explicació més plausible a les dades esmentades.

Paral·lelament a l'objectiu primordial, el microestudi també permet posar de manifest la valoració que fan aquests actors de l'ús del català i del castellà dins l'aula i el coneixement de la política lingüística concreta que hi és aplicada. És per aquest motiu, doncs, que també cal comptar amb la repercussió d'aquesta valoració per a una millor definició de les causes dels usos lingüístics de l'alumnat.

2.2. Preguntes i hipòtesis de partida

Les preguntes més rellevants es poden agrupar seguint un ordre d'acord amb les diferents hipòtesis. D'aquesta manera, tenint en compte la seva importància per a la recerca, les hipòtesis i les preguntes que se'n deriven són les següents:

Hipòtesi 1: els usos de les llengües entre l'alumnat depenen principalment de la llengua inicial, de la xarxa social, de la representació de les llengües i de la competència lingüística. (Querol 2001; Vila i Vial 2003; Consell superior d'avaluació del sistema educatiu 2008; Pujolar 2008; Galindo i Vila 2009; Sorolla 2009; Pujolar et al. 2010a; Pujolar et al. 2010b)

Pregunta 1a: a l'àmbit de l'aula de 4t d'ESO objecte d'anàlisi, quins són els factors que més influeixen en l'ús de les llengües oficials?

Pregunta 1b: hi ha variació entre els factors que més influeixen en l'ús del català i del castellà en aquesta classe de 4t d'ESO i els que s'han detectat en altres estudis semblants d'aquests darrers anys?

Hipòtesi 2: la condició lingüística del centre i la condició lingüística de la docència amb discriminació positiva cap al català no comporten un increment de l'ús d'aquesta llengua per part de l'alumnat de l'aula en qualsevol altre context. (Vila i Vial 2003; Galindo i Vila 2009)

Pregunta 2a: quins són els usos del català i del castellà a l'aula per part de tots els seus participants i quina és la reacció de l'alumnat davant la llengua utilitzada pel professorat?

Pregunta 2b: hi ha alguna variació en la llengua utilitzada per part de tots els integrants de l'aula amb l'alumnat que no té el català com a llengua inicial o habitual en qualsevol tipus d'interacció pròpia de l'activitat que es porta a terme dins la classe?

Pregunta 2c: l'ús que fan del català els alumnes a l'aula s'estén més enllà de la classe o del centre i de quina manera es valora aquest fet per part del professorat?

Pregunta 2d: s'informa l'alumnat de la norma legal que regula l'ús de les llengües a l'aula?

Pregunta 2e: quins són els usos lingüístics de l'alumnat provinent de la immigració dels darrers anys?

Pregunta 2f: el professorat aplica els mateixos usos lingüístics amb l'alumnat nouvingut que amb la resta?

3. Projecte educatiu, projecte lingüístic i situació sociolingüística de l'IES Lluís de Peguera de Manresa

El consell escolar de l'IES Lluís de Peguera va aprovar l'actual projecte educatiu el dia 25 de juny del 2009 (Equip directiu de l'IES Lluís de Peguera 2009) d'acord amb el que prescriuen tant l'article 94 de la Llei d'educació (Llei 12/2009) com l'article 31 del Decret d'autonomia dels centres educatius (Decret 102/2010). El projecte educatiu estableix les línies d'actuació per a tots els membres de la comunitat educativa i s'hi troben reflectits els trets d'identitat, missió, formulació d'objectius i estructura organitzativa així com, també, el tractament de les llengües que caracteritzen el centre.

Aquest projecte manifesta la seva coherència amb el propòsit d'arrelament de l'institut a l'entorn natural, social i cultural que li és propi. A més, en compliment del que determina la legislació educativa en matèria de política lingüística, concretat a la Llei d'educació (Llei 12/2009: Títol II), es compromet a la promoció de l'ús del català com a llengua vehicular tant en l'àmbit educatiu com comunicatiu i de projecció del centre. I tot això per tal de garantir a l'alumnat "unes bases d'aprenentatge lingüístic sòlides que permetin un domini igualment excel·lent tant de la llengua castellana com de les llengües estrangeres" (Equip directiu de l'IES Lluís de Peguera 2009).

En relació amb el tractament de les llengües, els centres han de tenir el seu projecte lingüístic que ha de concretar les línies d'actuació i les millors estratègies en funció de la situació sociolingüística en què es trobi l'alumnat del centre en cada curs acadèmic (Decret 102/2012: Article 31 b). L'IES Lluís de Peguera encara no ha fet aquesta concreció del seu projecte lingüístic en el marc del projecte educatiu vigent però té la voluntat d'adaptar a la legislació educativa i a la realitat sociolingüística present el darrer document aprovat anys enrere en relació amb la temàtica. En qualsevol cas, el seu redactat actual inclou dos

objectius bàsics; d'una banda, que l'institut reafirmi la llengua catalana com a llengua vehicular en tots els àmbits i, de l'altra, que l'alumnat assoleixi un bon coneixement de les llengües catalana i castellana (Equip directiu de l'IES Lluís de Peguera 1997).

Pel que fa a la situació sociolingüística de l'alumnat del centre, el projecte educatiu també inclou una anàlisi del context. L'institut té una ubicació molt cèntrica i propera a barris que acullen gran part de la població que procedeix d'altres països i cultures i que és la més desafavorida socialment i culturalment. Aquest fet propicia que tingui un nombre elevat d'alumnes amb necessitats educatives especials també en qüestions de llengua.

Tanmateix, segons Duocastella et al. (2010: 15-18), les darreres dades demogràfiques publicades a la ciutat corresponents a l'any 2008 mostren canvis de tendències. D'una banda, la població immigrada -el 16%- es reparteix més per tota la ciutat i, d'altra banda, hi ha un increment en el nombre d'unitats de convivència amb persones de diferents procedències. La major distribució de la població immigrada es demostra perquè, tot i l'augment d'aquesta població a Manresa en un 4.7% des de l'any 2005 al 2008, en la majoria de barris de l'entorn de l'institut ha disminuït (Barri Antic, Vic-Remei, Escodines, Valldaura) encara que a la resta dels barris propers al centre hi hagi augmentat (Passeig i Rodalies i pl. Catalunya).

Aquests darrers fets afavoreixen la cohesió social i cultural entre el conjunt de la ciutadania de Manresa i, per tant, sembla que també han d'influir en l'alumnat de l'institut i en les seves necessitats educatives específiques.

4. Marc teòric

Aquest treball es basa en recerques recents de tipus macrosociolingüístic, algunes d'elles ja citades (veure capítol 1, pàg. 7-10). En aquest sentit, l'*Enquesta dels usos lingüístics de la població. 2008* (Institut d'Estadística de Catalunya 2009) és la font de les dades declarades sobre usos lingüístics de la població que per franja d'edat correspon als alumnes de secundària.

A més, l'estudi del Consell superior d'avaluació del sistema educatiu (2008) i el treball de Sorolla (2009) sobre aquest mateix estudi es limiten a l'alumnat de 4t d'ESO i les seves recerques faciliten dades, expliquen l'enquesta efectuada i informen en relació amb coneixements, usos i ideologies o representacions lingüístiques d'una població de la mateixa edat que la de l'aula investigada. També els treballs sobre les evolucions de les representacions i els usos dels estudiants de 16 anys elaborat per Querol (2001) afecta de ple l'àmbit del treball aprofundint en els aspectes relacionats amb les variables que expliquen aquests usos.

Altres recerques relatives a poblacions escolars de primària (Vila i Vial 2003; Vila 2004b; Galindo 2008) es fonamenten en dades observades pels investigadors en situacions poc tutoritzades i aporten punts de vista i referències aplicables també a l'alumnat objecte del present microestudi; així mateix, les recerques sobre joves en general contingudes en els treballs de Pujolar proveeixen informació que també pot afectar aquest alumnat (Pujolar 2008; Pujolar et al. 2010a; Pujolar et al. 2010b).

D'altra banda, quant al professorat i al paper dels centres, el Consell assessor de la llengua a l'escola (2006) i el Consell social de la llengua catalana (2009) exposen dades i elements per a la reflexió sobre la tasca que desenvolupa tant el col·lectiu del professorat com els

centres en relació amb els usos del català així com recursos i recomanacions per a la millora en la recepció i difusió d'aquesta llengua.

4.1. Conceptes clau i problemàtica específica

Al llarg d'aquest text hi ha un seguit de termes que requereixen una preceptiva concreció i delimitació per la seva especificitat en el camp de les disciplines de les ciències socials on s'adscriu aquest treball. Els conceptes esmentats són:

- Representació social: "[é]s una forma de coneixement socialment elaborat i compartit que té una visió pràctica que concorre en la construcció d'una realitat comuna a un conjunt social." Jodelet (1989) citat per Querol (2001: 3.3)
- Grup de referència: "[a]punta a sistematitzar els determinants i les conseqüències dels processos d'avaluació i d'autoavaluació en els quals l'individu assumeix els valors o les normes d'altres individus i grups com un marc de referència." Merton i Kitt (1950) citat per Querol (2001: 3.5)
- Xarxa social: "és el conjunt de persones que comparteixen una de les seves llengües i que tenen interaccions lingüístiques entre elles." (Querol 2001: 3.5)
- Condició lingüística ambiental: és "el coneixement declarat de català en la zona on s'ubica el centre". (Galindo i Vila 2009: 2.1)
- Condició lingüística de la docència: segons l'abast de la llengua en què s'imparteix la docència. (Galindo i Vila 2009: 2.1)
- Condició lingüística del centre: s'estableix d'acord amb "el percentatge de catalanoparlants i castellanoparlants que assisteixen a l'escola". (Galindo i Vila 2009: 2.1)

I d'acord amb la definició de Vila (2004b: 8) dels tipus d'usos de les llengües:

- Usos institucionals: aquells que realitzen les institucions i els individus en nom de les institucions.
- Usos interpersonals: aquells que es realitzen com a persones particulars.

Així mateix, la problemàtica que es planteja fa referència a la concepció social de les llengües implicades, del català i del castellà, adoptant la perspectiva de l'estament responsable del sistema educatiu de Catalunya i tenint en compte tots aquells aspectes que hi poden incidir amb l'avinentesa que la recerca es focalitza en l'alumnat. Per aquest motiu s'analitza la política lingüística que se segueix en l'àmbit de la classe, tant de manera conscient o expressa com inconscient o tàcitament, així com els efectes que suscita en els diferents actors socials per aprofundir en el coneixement dels usos de l'alumnat i per conèixer la influència que pot tenir-hi la política específica aplicada.

Segons Quivy i Van Campenhoudt (1997: 93-94) en les recerques sobre ciències socials "les problemàtiques van sempre lligades a uns contextos sociohistòrics i ideològics determinats" i és des d'aquest punt de vista que es considera que l'ús de les llengües a l'aula és el resultat d'una sèrie de factors que correlacionen entre ells, en els quals hi pot incidir la política lingüística.

4.2. Variables sobre pràctiques lingüístiques aplicables a la recerca

Seguint els criteris d'estudis i investigacions de Querol (2001), Galindo i Vila (2009) i Sorolla (2009), la millor aproximació a la realitat sociolingüística dels alumnes en els centres d'ensenyament de primària i secundària parteix de l'anàlisi multivariable i s'ordena a partir d'un factor principal o variable dependent que són els usos de les llengües o usos lingüístics. Aquesta variable dependent es complementa amb altres variables o grups de variables independents.

D'acord amb el model teòric exposat per Querol (2001: 5) en la seva recerca sobre una mostra d'escolars de 16 anys a Catalunya, el conjunt que correlaciona de manera clau amb els usos és la representació del grup de referència dins del qual, i entre d'altres, destaquen les variables de la llengua a la llar o la llengua amb els companys. De la mateixa manera, un altre conjunt de variables independents amb qui correlaciona és la representació de la xarxa social que inclou les variables relatives a la llengua d'identificació, la llengua inicial o la pertinença a un grup lingüístic. En darrer lloc, els usos de les llengües també correlacionen amb les variables independents que tenen a veure amb la representació de les llengües, que en el cas d'aquest microestudi serien les variables relacionades amb la representació del català en l'alumnat de l'aula.

D'altra banda, l'anàlisi multivariant de Galindo i Vila (2009: 3.4) basat en escolars de primària diferencia el conjunt de les variables que preveuen la llengua de relació amb l'entorn no familiar i no educatiu formal amb el de les que tenen en compte la llengua familiar i l'educació formal i, a la vegada, agrupa en un conjunt a part les que fan referència a la competència lingüística. Aquest darrer conjunt de variables les consideren transversals perquè es relacionen amb la resta de variables dels grups anteriors.

Segons Sorolla (2009: 3), partint de les dades del Consell superior d'avaluació del sistema educatiu (2008), els usos lingüístics -la variable dependent- és el principal factor que caracteritza la realitat sociolingüística dels alumnes de 4t d'ESO i es complementa amb diferents variables independents. Pel que fa al català i al castellà, en primer lloc, la seva anàlisi estableix una forta correlació amb les variables independents que tenen a veure amb els usos informals, l'autodefinició de pertinença a un grup lingüístic, la llengua d'identificació i la llengua inicial així com les representacions dels usos. En segon lloc, té en compte les variables relacionades amb els usos escrits; en tercer lloc, la competència

lingüística que també té la seva importància encara que menor; i en últim terme, hi ha les variables en relació amb l'origen geogràfic de l'alumnat i dels seus progenitors.

5. Metodologia

Segons Quivy i Campenhoudt (1997: 21-24), tota recerca científica ha de tractar de confrontar unes hipòtesis teòriques amb unes dades observades o experimentades i ha de respondre a uns principis estables i idèntics que comporten tres actes fonamentals. Aquests actes segueixen unes determinades etapes o procés de desenvolupament però en qualsevol cas constitueixen, en primer lloc, l'acte de ruptura amb els prejudicis i les falses evidències, després, l'acte de construcció de les proposicions explicatives del fenomen que s'estudia i, finalment, l'acte de constatació o verificació d'aquestes proposicions a partir d'informacions sobre la realitat concreta.

La consecució d'aquests principis o actes fonamentals en aquest treball s'ha establert en un procés que intenta adaptar-se el màxim possible al fenomen objecte d'estudi. Per aquest motiu, l'acte de ruptura s'assoleix amb la concreció de la temàtica i dels objectius així com de l'enunciació de les preguntes i hipòtesis. A més, tant aquests objectius com les preguntes i hipòtesis s'han reconstruït per mitjà de l'exploració efectuada amb la lectura de treballs, estudis i altres recerques relacionades amb el tema així com amb la documentació sobre metodologia.

Després, seguint amb la teoria de Quivy i Campenhoudt (1997: 23, 119-120), l'acte de construcció de les proposicions explicatives del fenomen s'ha portat a terme amb la definició de la problemàtica i la construcció del model d'anàlisi fruit del treball exploratori anterior.

Tot seguit, el conseqüent replantejament de les principals preguntes de la recerca ha permès destacar els conceptes bàsics i precisar els indicadors que són les manifestacions objectivament detectables i mesurables de les seves dimensions així com les relacions amb

les hipòtesis. A partir d'aquí s'ha iniciat la fase o treball d'observació indirecta que engloba les operacions realitzades per a la recollida de les dades analitzades en la fase posterior.

Finalment, s'ha portat a terme l'acte de constatació que ha consistit en la citada anàlisi de les informacions obtingudes amb la descripció i explicació de les variables i les seves relacions i, després, en la comparació dels resultats obtinguts amb els que semblaven més probables (Quivy i Campendhoudt 1997: 161, 210).

5.1. Unitat d'observació, actors i instruments per a la recollida de dades

El marc d'aquest microestudi és l'ús de les llengües oficials a l'aula en una mostra de població d'estudiants d'últim curs de secundària. Així, la unitat d'observació dins de l'univers dels estudiants de 4t d'ESO és el grup d'alumnes d'una aula representativa de l'IES Lluís de Peguera i els actors són totes aquelles persones que interactuen en aquest context, o sigui, aquest mateix alumnat i el seu professorat.

Tenint en compte l'objectiu de la recerca, seguint el criteri d'altres estudis amb mostres d'estudiants de la mateixa edat (Querol 2001 i Consell superior d'avaluació del sistema educatiu 2008) aquest microestudi es basa en les dades declarades pels actors i els instruments que s'han considerat més adients per a la seva recollida són un qüestionari a complimentar per la totalitat de l'alumnat i una entrevista amb un breu qüestionari a una mostra representativa del professorat de l'aula. D'altra banda, pel tipus d'unitat d'observació -l'alumnat de 4t d'ESO- malgrat que es tracta d'una recerca de tipus qualitatiu s'ha considerat que el qüestionari és el mètode adient per a la recollida d'informació a aquesta població.

5.1.1. Elaboració i criteris del qüestionari a l'alumnat

El qüestionari consta d'una sèrie de preguntes que fan referència a tots els indicadors pertinents que han de donar compte de les dimensions dels conceptes els quals, posteriorment, s'han relacionat amb les hipòtesis. Per tant, s'ha procurat que les preguntes no creïn recels ni fereixin susceptibilitats i, a més, són entenedores i precises amb opcions de resposta tancades que no presenten equívocs (Quivy i Campendhoudt 1997: 177-178).

S'ha partit del qüestionari utilitzat pel Consell superior d'avaluació del sistema educatiu (2008: 105-122) adaptat a les circumstàncies específiques del microestudi i comprèn 35 preguntes sobre la dimensió sociolingüística personal, l'entorn social principalment pel que fa amb l'àmbit educatiu i les representacions i actituds en relació amb el català.

5.1.2. Entrevista i qüestionari al professorat

L'entrevista per a la recollida d'informació al professorat és semidirigida i segueix un guió orientatiu amb les qüestions que cal tractar en un moment o altre procurant motivar el professorat entrevistat per conèixer les seves actituds, percepcions i opinions d'una manera el màxim de fluida (Quivy i Campendhoudt 1997: 187). El breu qüestionari que complementa l'entrevista consta de quatre preguntes sobre la seva realitat sociolingüística personal.

L'entrevista com a instrument per a la recollida de dades té unes limitacions que no es poden obviar. La seva flexibilitat i el caràcter poc formal fan difícil centrar la conversa a l'entorn de les hipòtesis del treball i, a més, cal tenir present que el marc i la relació establerta entre la persona que ha efectuat l'entrevista i el professorat entrevistat pot haver afectat les afirmacions recollides. Amb tot, s'ha procurat tenir presents aquestes

circumstàncies en el posterior anàlisi de les informacions (Quivy i Campendhoudt 1997: 187-190).

Tanmateix, tal com plantegen Festinger i Katz (1953: 326-338) s'ha intentat establir un context favorable a la comunicació amb una breu explicació prèvia al professorat entrevistat sobre el propòsit i els objectius del treball. En aquest sentit, les preguntes han seguit una seqüència d'acord amb el procés de l'entrevista, s'han limitat a una sola idea i no han suggerit la resposta. Així mateix, cal dir que s'han formulat amb l'afany d'estimular respostes completes i, quan això no ha estat possible, s'ha cercat la manera d'introduir observacions que reconduïssin i ampliessin la informació que semblava deficient o incompleta.

6. Anàlisi de les dades obtingudes

Les dades que provenen del qüestionari a l'alumnat corresponen a la freqüència d'aparició de determinats continguts, que són els indicadors de les variables aplicables a la recerca, i les seves correlacions.

D'acord amb Quivy i Campenhoudt (1997: 221-223), les informacions extretes de les entrevistes al professorat concerneixen a la presència o absència d'unes característiques determinades en la informació o bé a la manera d'articular els elements del discurs. La freqüència d'aparició de determinats elements o característiques denota la importància que tenen per al seu emissor i, a més, el vocabulari, les expressions i la manera com es construeix el missatge manifesten l'estat d'ànim i la ideologia. Així, doncs, les dades obtingudes pels dos instruments de recollida utilitzats amb la combinació de mètodes de tipus quantitatiu i qualitatiu són complementàries i en alguns casos es poden contrastar.

6.1. Descripció de les variables i dels seus indicadors

Els termes de les hipòtesis plantejades corresponen a la variable dependent que fa referència a les llengües oficials i, per tant, es tracta dels ***usos del català***, els ***usos del castellà*** i els ***usos del català i castellà*** així com a les variables independents següents: ***llengua inicial***, ***xarxa social***, ***representació de les llengües***, ***competència lingüística***, ***condició lingüística del centre*** i ***condició lingüística de la docència***..

Les dades sobre aquestes variables s'extreuen del qüestionari a l'alumnat i de les entrevistes al professorat per mitjà dels diferents indicadors els quals informen també de l'àrab que és l'altra llengua també present a l'aula. Aquests indicadors són els següents: *llengua familiar*, *llengua amb els amics de fora de l'escola*, *llengua de la televisió i d'internet*, *llengua de les activitats no organitzades pel centre*, *llengua de les activitats extraescolars organitzades pel centre*, *llengua*

dels usos formals a l'aula, *llengua dels materials a l'aula*, *usos escrits a l'aula*, *usos lingüístics amb els companys dins i fora de l'aula*, *llengua d'identificació*, *autodefinició de pertinença a una llengua*, *llengua a la qual agradaria pertànyer* i *representació dels usos del català.*

A més, per a la construcció de les variables corresponents a *condició lingüística del centre* i a *condició lingüística de la docència* també s'han recollit informacions provinents tant del Projecte educatiu del centre (Equip directiu de l'IES Lluís de Peguera 2009) com de l'Informe social de Manresa (Duocastella et al. 2010).

El qüestionari l'han complimentat 22 dels 23 alumnes de l'aula perquè s'ha exclòs un estudiant nouvingut que assisteix a l'aula d'acollida bona part de l'horari lectiu i encara no té coneixements suficients de català o castellà per seguir les classes amb prou garanties. D'aquests 22 alumnes, 15 són nascuts a Catalunya, 1 a Múrcia, 5 al Marroc i 1 un a Xile. A més, 19 han fet tota l'escolarització a Catalunya i els 3 restants s'han incorporat al sistema educatiu català abans del darrer cicle de primària. Per altra banda, les entrevistes s'han efectuat a 4 professors representatius escollits per la direcció del centre que imparteixen matèries no lingüístiques a aquest grup de 4t d'ESO.

Les dades corresponents al nombre d'alumnes segons la ***llengua inicial (o familiar)*** es descriuen per mitjà de la llengua amb els progenitors, també escauen a la variable ***condició lingüística del centre*** i es concreta de la manera següent: 13 català (s'han considerat integrants d'aquest grup dos alumnes que declaren parlar català amb un dels pares i català i castellà amb l'altre), 2 castellà (s'hi inclou un que parla castellà amb un dels pares i català i castellà amb l'altre, o sigui, més castellà que català amb la família) i 7 àrab (s'hi consideren també 1 alumne que diu que parlà àrab amb la mare i català i castellà amb

el pare, 1 àrab amb la mare i castellà amb el pare i 2 que tant parlen àrab com castellà amb ambdós pares).

Quant al nombre d'alumnes segons la llengua de la ***xarxa social***, els indicadors que s'hi relacionen són: la *llengua amb els amics*[1] *de fora de l'escola* amb 8 alumnes que usen català, 10 català i castellà i 4 castellà; la *llengua amb els companys*[2] *en les activitats de l'aula* és en català per 11, català i castellà per 10 i castellà per 1 *i fora de l'aula* en català per 9, en català i castellà també per 9 i en castellà per 4. També la *llengua de les activitats no organitzades pel centre*, que és majoritàriament en català però cal tenir en compte que pocs alumnes en fan i, finalment, la *llengua utilitzada a l'aula en les diferents matèries*, que és gairebé sempre en català.

A més, les entrevistes al professorat aporten les dades següents sobre aquesta variable i els seus indicadors:

- l'alumnat parla sempre català amb el professorat
- l'alumnat parla català a l'aula però també utilitza força el castellà quan es parlen entre ells
- en grups a l'aula, si hi ha més alumnat de llengua familiar catalana es parla força en català però, en cas contrari, més en castellà
- els alumnes de llengua familiar no catalana, parlen en castellà entre ells a l'aula però també en català i castellà i molt esporàdicament ho fan en àrab
- si s'han conegut a l'institut, encara que siguin de llengua familiar no catalana, els alumnes parlen català dins l'aula i, alguns, mantenen aquesta llengua a fora
- més català a l'aula i més castellà a fora de l'aula
- fora de l'aula es barregen sovint les dues llengües amb molta normalitat.

[1] Es defineixen com a amics únicament els (amics) que són de fora de l'escola.
[2] Es defineixen com a companys només els que són (companys) de l'aula.

També es pot incloure l'indicador referent al nombre d'alumnes segons la *llengua de la televisió i de la xarxa internet* que utilitzen, encara que la interacció sigui mínima en aquests contextos, que constata que el castellà és la llengua majoritària (11), seguida del català i castellà (9) i deixa molt enrere el català (2).

La ***representació de les llengües*** es descriu també per nombre d'alumnes per concepte i està constituïda pels indicadors següents: la *llengua d'identificació* que és el català per 12, la combinació de català i castellà sola o bé amb àrab per 6, el castellà per 2 i l'àrab per 2, l'*autodefinició de pertinença a grup lingüístic* i la *llengua de pertinença que agradaria* amb algunes variacions en la relació entre aquests dos indicadors. En darrer terme, hi ha l'indicador definit únicament pel català que és la *representació dels usos del català* que recull l'opinió sobre la utilitat d'aquesta llengua en els estudis i la feina o bé per sentir-se del país i per fer amistats.

Per últim, la ***condició lingüística de la docència*** s'identifica i contrasta a partir dels dos instruments per a la recollida de dades per mitjà dels indicadors: *llengua utilitzada a l'aula en les diferents matèries* que s'hi imparteixen, *llengua dels materials* d'aquestes matèries, *llengua de les activitats extraescolars organitzades pel centre* (és sempre el català però només dos alumnes de l'aula fan una activitat cadascun i no és gaire representativa) i *usos escrits de l'alumnat* que d'acord amb totes les dades són exclusivament en català.

Amb tot, per poder donar compte de la concreció de la discriminació positiva cap al català a l'aula, tant el qüestionari com les entrevistes tracten exhaustivament els indicadors més representatius citats, que són els usos de les *llengües en les matèries del currículum* (nombre

d'alumnes per matèria i llengua), exceptuant les matèries no lingüístiques, els quals es quantifiquen de la manera següent:

	Professorat a l'alumnat			Alumnat al professorat		
	Català	Català i castellà	Castellà	Català	Català i castellà	Castellà
9. Ciències socials	22	0	0	19	3	0
10. Educació física	21	1	0	19	2	1
11. Educació eticocívica	16	5	1	15	5	2
12. Matemàtiques	22	0	0	19	2	1
13. Projecte de recerca	21	1	0	19	2	1
14. Optativa 1	21	1	0	19	3	0
15. Optativa 2	19	3	0	18	3	1
16. Optativa 3	21	1	0	20	1	1
17. Tutoria	21	1	0	20	2	0

També la *llengua dels materials* que s'utilitzen a l'aula (deixant de banda dels llibres de text que són tots en català) que es comptabilitza per nombre d'alumnes i per matèria:

	Català	Majoria en català	Alguns en català	No contesta/ No n'utilitza
25. Ciències socials	8	7	0	7
26. Educació eticocívica	9	8	0	5
27. Matemàtiques	10	3	0	9
28. Projecte de recerca	9	6	2	5
29. Optativa 1	9	2	4	7
30. Optativa 2	10	1	1	10
31. Optativa 3	9	4	0	9
32. Tutoria	11	3	0	8

A més, les entrevistes al professorat constaten el següent:

- la llengua del professorat és gairebé exclusivament el català
- tant a dins com a fora de l'aula el professorat i l'alumnat parlen sempre en català
- la llengua dels materials és el català tret d'una petita part del material accessible per mitjà de la xarxa intranet del centre

- ➢ els exàmens i controls són plantejats sempre en català i complimentats per l'alumnat també en aquesta mateixa llengua, probablement perquè han interioritzat que és la manera institucionalitzada de fer-ho.

Finalment, pel que fa a la variable ***competència lingüística*** el professorat afirma que tot l'alumnat de l'aula és suficientment competent en aquesta llengua.

6.1.1. Relacions entre variables

Els indicadors i les variables que es poden quantificar fàcilment també són comparables. D'aquesta manera, a partir de les llengües existents a l'aula i dels indicadors que les concreten les relacions que resulten són les següents:

- Alumnat que parla amb ambdós pares en català (11) o bé amb un en català i amb l'altre en català i castellà (2). Per tant, de *llengua inicial català* (13):

Llengua d'identificació: català	12
Llengua d'identificació: català i castellà	1
Llengua amb els amics: català	10
Llengua amb els amics: català i castellà	1
Llengua amb els amics: castellà	1
Llengua amb els companys: català	8[3]
Llengua amb els companys: català i castellà	5[4]
Llengua majoritària amb el professorat: català	13
S'autodefineix del grup lingüístic català	11[5]
S'autodefineix del grup lingüístic català i castellà	2[6]

- Alumnat que *s'identifica amb el català* (12):

Llengua inicial: català	12
Llengua amb els amics: català	10
Llengua amb els amics: català i castellà	2

[3] Tot l'alumnat manté la llengua fora de l'aula.
[4] Un alumne canvia al castellà fora de l'aula.
[5] Hi ha dos alumnes que no diuen el grup lingüístic que els agradaria pertànyer i un tercer admet que li agradaria pertànyer al grup català i castellà, mentre als vuit restants ja els està bé el grup lingüístic que pertanyen.
[6] També és el grup lingüístic que els agradaria pertànyer.

Llengua amb els companys: català	8[7]
Llengua amb els companys: català i castellà	4[8]
Llengua majoritària amb el professorat: català	12
S'autodefineix del grup lingüístic català	11[9]
S'autodefineix del grup lingüístic català i castellà:	1[10]

- Alumnat que diu que *pertany al grup lingüístic català* (11)[11]:

Llengua inicial: català	11
Llengua d'identificació: català	11
Llengua amb els amics: català	10
Llengua amb els amics: català i castellà	1
Llengua amb els companys: català	8[12]
Llengua majoritària amb el professorat: català	11

- Alumnat que parla amb els dos progenitors en castellà (1) o bé parla català i castellà amb la mare i castellà amb el pare (1) i, a més, la llengua amb els avis paterns i materns és també el castellà. Per tant, de *llengua inicial castellà* (2):

Llengua d'identificació: castellà	1
Llengua d'identificació: català i castellà	1
Llengua amb els amics: català i castellà	1
Llengua amb els amics: català	1
Llengua amb els companys: català i castellà	1[13]
Llengua amb els companys: català	1[14]
Llengua majoritària amb el professorat: català	2[15]
S'autodefineix del grup lingüístic català i castellà	2[16]

- Alumnat que *s'identifica amb el castellà* (2):

Llengua inicial: castellà	1

[7] Tot l'alumnat manté la llengua fora de l'aula.
[8] Tot l'alumnat manté la llengua fora de l'aula.
[9] Dos alumnes no diuen el grup que els agradaria pertànyer i un diu que li agradaria pertànyer al grup català i castellà.
[10] També és el grup que li agradaria pertànyer.
[11] Hi ha un alumne que no respon aquesta pregunta.
[12] Tot l'alumnat manté la llengua fora de l'aula.
[13] Es passa al castellà fora de l'aula.
[14] Manté el català fora de l'aula.
[15] En dues matèries la llengua de l'alumnat amb el professorat és català i castellà.
[16] També és el grup que els agradaria pertànyer.

Llengua inicial: àrab	1
Llengua amb els amics: castellà	1
Llengua amb els amics: català i castellà	1
Llengua amb els companys: català i castellà	1
Llengua amb els companys: català	1
Llengua majoritària amb el professorat: català	2[17]
S'autodefineix del grup lingüístic català i castellà	2[18]

- Alumnat que s'*identifica amb el català i castellà* (6):

Llengua inicial: català	1
Llengua inicial: castellà o català i castellà	1
Llengua inicial: àrab	4
Llengua amb els amics: català i castellà	4
Llengua amb els amics: castellà	2
Llengua amb els companys: català i castellà	5[19]
Llengua amb els companys: català	1[20]
Llengua majoritària amb el professorat: català	6[21]
S'autodefineix del grup lingüístic català i castellà	5[22]

- Alumnat que diu que *pertany al grup lingüístic castellà* (0)

- Alumnat que diu que *pertany al grup lingüístic català i castellà*[23]:

Llengua inicial: català	2[24]
Llengua inicial: castellà o català i castellà	2[25]
Llengua inicial: àrab	6[26]
Llengua d'identificació: català i castellà	3

[17] Un dels alumnes parla en català amb tots els professors i l'altre ho fa en català i castellà a la meitat del professorat.
[18] A tots dos els agradaria pertànyer al grup lingüístic que ja pertanyen.
[19] Dos dels alumnes es passen al castellà fora de l'aula.
[20] Es passa al castellà i català fora de l'aula.
[21] Tres dels alumnes diuen que la llengua amb algun dels professors és català i castellà i que ells els responen gairebé sempre en la mateixa combinació de llengües. Un altre utilitza el castellà amb un dels professors i aquest el contesta en català i castellà.
[22] Un no respon el grup que pertany però diu que li agradaria pertànyer al grup català. Tres diuen que pertanyen al grup català i castellà i és també el que els agradaria pertànyer i dos que diuen el grup que pertanyen no contesten quin és el que els agradaria pertànyer .
[23] Hi ha un alumne que no respon aquesta pregunta.
[24] Els agradaria pertànyer al mateix grup lingüístic.
[25] Els agradaria pertànyer al mateix grup lingüístic.
[26] Tres diuen que els agradaria pertànyer al grup català i castellà, dos no responen el grup que els agradaria pertànyer i el darrer diu que li agradaria pertànyer al grup català.

Llengua d'identificació: català, castellà i àrab	2
Llengua d'identificació: castellà	2
Llengua d'identificació: àrab	2
Llengua d'identificació: català	1
Llengua amb els amics: català i castellà	8
Llengua amb els amics: castellà	2
Llengua amb els companys: català i castellà	8[27]
Llengua amb els companys: castellà	1[28]
Llengua amb els companys: català	1[29]
Llengua majoritària amb el professorat: català	9[30]

- Alumnat que parla àrab tant amb el pare com amb la mare (3), parla català i castellà amb el pare i àrab amb la mare (1), parla castellà amb el pare i àrab amb la mare (1) i que parla una combinació de castellà i àrab amb els dos progenitors i l'àrab és la llengua amb els avis (2). Per tant, de *llengua inicial àrab* (7):

Llengua d'identificació: àrab	2
Llengua d'identificació: català i castellà	2
Llengua d'identificació: català i castellà i àrab	2
Llengua d'identificació: castellà	1
Llengua amb els amics: català i castellà	5
Llengua amb els amics: castellà	3
Llengua amb els companys: castellà	1
Llengua amb els companys: català i castellà	5[31]
Llengua amb els companys: català	1[32]
Llengua majoritària amb el professorat: català	7[33]
S'autodefineix del grup lingüístic català i castellà	6[34] [35]

- Alumnat que s'*identifica amb l'àrab* (2):

[27] Tres dels alumnes canvien al castellà fora de l'aula.
[28] No canvia de llengua fora de l'aula.
[29] Hi parla amb la mateixa llengua fora de l'aula.
[30] Un dels alumnes diu que parla en català i castellà amb tots els professors, la majoria el responen en català però n'hi ha tres que el responen en català i castellà. Tres alumnes més diuen que parlen en català i castellà a dos o tres professors que també els responen en català i castellà.
[31] Un dels alumnes es passa al castellà fora de l'aula.
[32] Es passa al català i castellà fora de l'aula.
[33] Tres dels alumnes parlen amb bona part del professorat en català i castellà i diuen que un o dos els responen en aquesta mateixa combinació de llengües i la resta ho fan en català. Un altre alumne diu que amb alguns professors hi parla en castellà i li contesten en català i castellà i dos més afirmen que parlen i són respostos sempre en català.
[34] Un no contesta a quin grup considera que pertany però diu que voldria pertànyer al català.
[35] Per tres alumnes també és el grup que els agradaria pertànyer, dos no contesten a quin els agradaria i dos més no responen aquesta qüestió.

Llengua inicial: àrab	2
Llengua amb els amics: català i castellà	2
Llengua amb els companys: català i castellà	1
Llengua amb els companys: castellà	1
Llengua majoritària amb el professorat: català	2[36]
S'autodefineix del grup lingüístic català i castellà	2[37]

Les relacions entre els indicadors que són més difícils de comptabilitzar i comparar conjuntament i per aquest motiu s'han establert a partir de la llengua inicial catalana o no catalana de l'alumnat. Així, els dos instruments d'anàlisi demostren que per l'alumnat de llengua inicial catalana el català és la llengua de gairebé tots els materials en la seva tasca relacionada amb les classes. Amb tot, no acostuma a ser la llengua més habitual de la televisió que mira ni de la xarxa internet que més consulta. Així mateix, en general, aquest alumnat creu que el català és molt útil pels estudis i la feina i força o poc útil per fer amistats i per sentir-se més del país.

Pel que fa a l'alumnat de llengua inicial no catalana, la llengua dels materials que utilitza a l'aula considera que és més en català i castellà del que declara el seu professorat. A més, manifesta que la llengua de la televisió i d'internet que mira és gairebé sempre en castellà tot i que alguns d'aquests alumnes (pocs) diuen que és en català i castellà.

6.2. Verificació de les hipòtesis

- *Hipòtesi 1:* els usos de les llengües en l'alumnat depenen principalment de la llengua inicial, de la xarxa social, de la representació de les llengües i de la competència lingüística. (Querol 2001; Vila i Vial 2003; Consell superior d'avaluació del sistema

[36] Un dels alumnes parla en castellà amb tots els professors i uns quants el responen en català i castellà i la resta en català i l'altre hi parla en català i castellà i alguns el responen en aquesta mateixa combinació de llengües.
[37] Un diu que li agradaria pertànyer al grup lingüístic català i castellà i l'altre al català.

educatiu 2008; Pujolar 2008; Galindo i Vila 2009; Sorolla 2009; Pujolar et al. 2010a; Pujolar et al. 2010b)

La problemàtica adopta la perspectiva de l'estament responsable del sistema educatiu de Catalunya per conèixer la influència que hi pot tenir la política lingüística que s'aplica, per tant, els usos del català a l'aula és la variable dependent que centra l'explicació d'aquesta hipòtesi. Amb tot, per aprofundir en la recerca és imprescindible comptar també amb els usos del castellà, l'altra llengua oficial, però sempre en combinació amb el català perquè és com es presenta principalment a l'aula.

Els altres termes de la hipòtesi són les variables independents i s'avaluen en funció de les diferents llengües o combinacions de les llengües oficials menys la competència lingüística que no es comptabilitza perquè el professorat afirma que tot l'alumnat és competent en català.

La *representació del català* és l'altra variable que augmenta amb el creixement dels usos del català (i alhora amb les dues variables anteriors) perquè els que s'identifiquen amb el català (12), s'autoadscriuen més al grup lingüístic català i pensen que és una llengua molt útil en diferents escenaris de futur i també acostumen a ser els que tenen la xarxa social més en català i de llengua inicial en català.

Així mateix, quant a les altres llengües en ús a l'aula, les dades demostren que la *combinació de català i castellà* és la variable dependent que correlaciona amb la *llengua inicial* ja que hi ha més ús de català i castellà en els alumnes que tenen aquesta combinació de llengües en el seu entorn familiar, encara que sigui amb una presència del català molt reduïda (1 dels alumnes agrupat dins els de llengua inicial castellà declara que amb la mare hi parla en

català i castellà i 1 dels alumnes agrupats amb els de llengua inicial àrab diu que amb el pare parla en català i castellà).

D'altra banda, es comprova que a la *xarxa social* de molts dels alumnes hi ha una presència important de la combinació de català i castellà. En primer lloc, perquè només 4 dels alumnes declaren parlar només castellà amb els seus amics mentre que 10 ho fan en català i castellà, després perquè la llengua amb els companys és en català i castellà per 6 alumnes, en català per 2 i en castellà per 1, encara que alguns es passin al castellà fora de l'aula. A més, a la llengua de la televisió i d'internet hi ha molt poca presència de la combinació de llengües i més castellà mentre que, contràriament, l'indicador de la llengua amb el professorat tant a dins com a fora de l'aula mostra que hi ha molt poc us de la combinació de llengües.

Per acabar, la *representació de la combinació de català i castellà* també ratifica la dependència als usos de català i castellà així com a les dues variables ja exposades al paràgraf anterior. I això perquè 6 alumnes s'identifiquen amb el català i castellà, 10 consideren que pertanyen al grup lingüístic català i castellà i la majoria d'aquests diuen que és el grup que els agradaria pertànyer tot i que n'hi ha un que li agradaria pertànyer al grup lingüístic català i dos que no responen aquesta pregunta.

Per tant, els indicadors extrets dels instruments de recollida de dades confirmen que les variables plantejades en aquesta hipòtesi de partida són les més rellevants pel que fa als usos de les llengües en aquesta aula de 4t d'ESO, menys la de la competència lingüística que s'ha exclòs per no ser pertinent en la població estudiada. Per això es pot afirmar que els usos de les llengües en l'àmbit de l'aula depenen principalment de la llengua inicial, de la xarxa social i de la representació de les llengües.

- *Hipòtesi 2:* la condició lingüística del centre i la condició lingüística de la docència amb discriminació positiva cap al català a l'aula no comporten un increment de l'ús d'aquesta llengua per part de l'alumnat de l'aula en qualsevol altre context. (Vila i Vial 2003; Galindo i Vila 2009)

D'acord amb aquesta hipòtesis, *l'ús del català fora de l'aula* que fa l'alumnat no està influenciat per la *condició lingüística del centre* ni per la *condició lingüística de la docència amb discriminació positiva del català a l'aula*. En aquest sentit, les dades que recullen els indicadors relatius a totes les variables afectades han de permetre comprovar la seva veracitat.

Tant la *condició lingüística de la docència*, que a través dels seus indicadors es demostra molt favorable al català a l'aula, com la *condició lingüística del centre* que és deduïble de la mostra de població de l'aula i correspon a una majoria d'alumnat de llengua inicial catalana (13 de 22) deixen ben clar un context positiu per al català a l'àmbit de l'aula. Tanmateix, la repercussió d'aquest fet en els usos del català en altres contextos no és la mateixa per a tot l'alumnat qüestió que s'infereix de les dades relatives a l'ús del català fora de l'aula obtingudes en la recerca.

Aquest *ús del català fora de l'aula* s'ha avaluat amb l'indicador de la llengua amb els amics i la llengua amb els companys fora de l'aula i mostra que 10 dels de llengua inicial catalana (dels 13 totals) parlen català amb els amics i 8 també ho fan amb els companys tant a dins com a fora de l'aula.

D'altra banda, 6 dels 9 alumnes de llengua inicial no catalana parlen amb els amics en català i castellà, 1 en català (i és de llengua inicial castellà) i 3 en castellà (i són de llengua

inicial àrab) i, pel que fa als companys, 8 parlen català i castellà dins l'aula però d'aquests 5 es passen al castellà a fora de l'aula mentre que 1, que és de llengua inicial castellà, declara que dins i fora de l'aula parla amb els companys en català i també 1 que declara que hi parla castellà tant a dins com a fora de l'aula.

Per tant, la hipòtesi 2 es demostra en l'alumnat de llengua inicial catalana mentre que en la resta d'alumnat la seva veracitat no es pot afirmar ja que la llengua amb els amics en aquest grup és en català i castellà per 6 dels 9 alumnes, tot i que el català no sigui la seva llengua inicial. Això vol dir que l'exposició al català que reben a l'aula repercuteix d'alguna manera en els usos de les llengües que porten a terme fora d'aquest context.

Tanmateix, també es comprova que l'ús que fa del català aquest tipus d'alumnat (generalment sempre juntament amb el castellà) és sempre molt canviant en els diferents àmbits on interactua. Això és així perquè més de la meitat dels que parlen català i castellà amb els companys de l'aula (5 de 8) canvien al castellà quan en surten i només 2 mantenen aquesta combinació de llengües mentre que únicament 1 parla en català a dins i a fora de l'aula.

7. Conclusions

Els usos de les llengües oficials a l'aula investigada s'ajusten a les prescripcions de la legislació vigent sobre aquesta temàtica (veure capítol 1.1.1., pàg. 7). Tanmateix, les relacions exposades entre les llengües utilitzades a l'aula i el nombre d'alumnat que manifesta els seus usos concrets revelen una sèrie de tendències que són bàsiques per a la recerca.

En primer lloc, demostren que l'ús del català i del castellà a l'aula analitzada es regeix pels mateixos factors detectats en estudis recents sobre la població escolar de Catalunya, menys pel que fa a la competència lingüística. La no pertinència de la variable de la competència lingüística en la població estudiada ja apunta una diferència notable amb els resultats d'altres estudis fets en diverses mostres de població en les quals aquesta variable és rellevant.

En segon lloc, que la condició lingüística del centre i la condició lingüística de la docència amb discriminació positiva cap al català comporten fora de l'aula un increment de l'ús d'aquesta llengua en l'alumnat de llengua inicial no catalana però, a la vegada, una disminució d'aquest mateix ús per part de l'alumnat que té el català com a llengua inicial.

En aquest sentit són determinants tant la situació sociolingüística específica que concorre a l'aula i al centre (condició lingüística ambiental) com les condicions lingüístiques de la docència amb l'ús gairebé exclusiu del català a l'aula (usos institucionals), sobretot pel fet que el professorat fa aquest mateix ús de la llengua en altres contextos d'interacció amb qualsevol tipus d'alumnat (usos interpersonals).

La condició lingüística ambiental la determina la ubicació del centre a les comarques centrals de Catalunya on hi ha un percentatge de població més elevat que a la resta del territori -gairebé el 20% més- que considera que el català és la seva llengua inicial, d'identificació o habitual (veure capítol 1, pàg. 9). També les darreres dades demogràfiques publicades a la ciutat de Manresa constaten que a l'entorn de l'institut es detecta un reduït descens del percentatge de població immigrada i, el que és més important, una certa tendència a afavorir la cohesió social i cultural d'aquest tipus de població (veure capítol 3, pàg. 16).

Tot i això, no es poden deixar de banda algunes qüestions que ajuden a l'adequada contextualització dels resultats obtinguts a partir de les dades declarades tant per l'alumnat com pel professorat. De fet, cal tenir molt present que gairebé tots els estudiants de llengua inicial no catalana declaren que utilitzen el català amb alguns dels components de la seva xarxa social (entre ells els companys i els professors) i, probablement, usen molt menys del què diuen el català i més el castellà.

Dins d'aquest darrer tipus d'alumnat destaca el grup de llengua inicial àrab que manifesta que no utilitza mai aquesta llengua amb els amics o companys. Les informacions aportades pel professorat acrediten aquest ús però, bàsicament, quan tracten dels usos lingüístics de tot el col·lectiu que no és de llengua inicial catalana es refereixen als usos en castellà, encara que només és la llengua inicial de 2 dels alumnes. Aquest fet demostra que el castellà s'utilitza sovint com a llengua pont entre les diverses llengües de l'alumnat en detriment del català i també confirma que el que és de llengua inicial catalana fa més ús del castellà del que diu.

Segons Galindo (2008: 74-75), en general, la població declara un ús més elevat del català del que realment fa:

> [...] (la) diferència entre la percepció de les tries lingüístiques i les tries lingüístiques reals: l'ús d'una mica de català (a vegades només mots esparsos o manlleus) fa que alguns individus que habitualment parlen castellà atribueixin molt més pes al català en els seus usos del que realment té. Això fa que els bilingües declarin que empren més català del que en realitat usen. En canvi, els que empren habitualment català no atorguen la mateixa importància al castellà que puguin fer servir, ans al contrari, encara que a la pràctica l'usin força, tendeixen a reduir la presència d'aquesta llengua en les dades declarades. Vila (2006) i Rosselló (2003) citats per Galindo (2008: 75)

De la mateixa manera, són molt significatives les dades quant a l'ús del català juntament amb el castellà d'acord amb les diferents variables i indicadors: com a llengua inicial, llengua d'identificació, llengua amb els amics i llengua amb els companys o com a llengua del grup de pertinença o bé del grup que es voldria pertànyer.

També destaca el fet que cap alumne manifesta que pertany al grup lingüístic castellà, potser perquè l'alumnat que més empra aquesta llengua no la té com a llengua inicial, encara que alguns s'hi identifiquin; la qual cosa probablement es deu a la rellevància de l'ús social del castellà en altres contextos socials. En conjunt, les informacions reflecteixen que l'alumnat no té una actitud negativa davant del català i que ha interioritzat que és la llengua que ha d'utilitzar amb el professorat, la dels materials a l'aula i la dels usos escrits en aquest context.

En definitiva, es confirmen les informacions sobre els usos lingüístics de la població extretes de l'*Enquesta d'usos lingüístics de la població. 2008* (Institut d'Estadística de Catalunya 2009) que constaten un augment del percentatge de català i castellà en la franja d'edat que correspon a la població d'aquest microestudi (veure capítol 1, pàg. 8), així com les tesis de

Pujolar (2010a: 31) que afirmen que en els joves les dues llengües coexisteixen i es combinen en molts àmbits i també en les seves xarxes socials (veure capítol 1, pàg. 10).

En qualsevol cas, és ben evident que la interpretació de la normativa en relació amb l'ús de les llengües oficials a l'aula per part del professorat aquí es tradueix en una ferma implicació que comporta unes estratègies d'extensió de l'ús del català descarregades de connotacions ideològiques i assimilades com a rutina davant l'alumnat (Consell assessor de la llengua a l'escola 2006: 111). A més, això és així no únicament en els usos institucionals sinó també en altres contextos fora de l'aula.

Aquestes estratègies exerceixen una influència cabdal en les pràctiques lingüístiques de l'alumnat i, sobretot, en les seves percepcions en relació amb el català; tal com demostren les dades en relació amb la representació d'aquesta llengua que sempre són molt favorables sigui quina sigui la llengua familiar dels estudiants.

Així mateix, el capteniment del professorat s'ajusta al sentit modern del concepte d'educació com a part integrant del procés de socialització i per això les normes d'ús sociolingüístiques que difon amb la seva parla són significatives respecte de l'esmentada extensió de l'ús social de la llengua (Solís 2011). A més, d'acord amb el Consell Social de la llengua catalana (2009:15-17), segueix les recomanacions per promoure un canvi en els hàbits lingüístics cap a la fonamental col·loquialització del català entre els infants i adolescents.

Queda ben clar que l'ús de la llengua que fa el professorat trenca amb la tendència generalitzada dels parlants en català de passar-se a l'ús del castellà quan s'estableix interacció amb una persona i és percebuda com a no parlant de català, l'anomenada

"norma de subordinació del català" (Galindo 2008: 53). Aquest fet facilita que l'alumnat de llengua familiar no catalana se senti còmode en l'ús del català i pugui assolir una òptima competència col·loquial que li permeti usar el català amb fluïdesa i seguretat (Consell social de la llengua catalana 2009: 18).

7.1. Propostes de millora

L'anàlisi de la situació i el diagnòstic en relació amb la llengua catalana a Catalunya publicat pel Consell social de la llengua catalana (2009: 38-39) confirma les propostes exposades per Galindo (2008: 128-130) i determina que és fonamental prosseguir en l'esforç per a l'increment de l'ús del català en el context escolar, sobretot pel que fa a l'ús oral d'aquesta llengua.

Aquest esforç es pot resumir en una proposta vàlida per a qualsevol centre però que, en aquest cas, s'adapta a la situació sociolingüística a l'aula analitzada de l'IES Lluís de Peguera:

- Organitzar tot tipus d'activitats lúdiques i esportives que puguin atraure qualsevol mena d'alumnat

Seguint les *Recomanacions al Govern de la Generalitat de Catalunya pel que fa a polítiques de foment del català entre la joventut (Consell social de la llengua catalana* (2009: 22-23) en aquesta etapa de l'escolarització és molt adequat organitzar activitats d'aquest tipus en català i com més diverses millor: musicals, teatrals, de dansa, de jocs, d'esports, ... que engresquin i puguin aplegar el màxim d'alumnat i l'impulsin a utilitzar més el català en l'ús interpersonal i col·loquial reforçant la influència que la llengua catalana exerceix en el context de

l'institut. D'aquesta manera es permet la seva validació per a altres usos col·loquials que poden tenir continuïtat més enllà del centre.

Així, doncs, tenint en compte que els resultats d'aquest treball acrediten que l'ús del català que fa el professorat de l'aula i del centre és molt positiu per a la difusió oral de la llengua, aquestes activitats poden influir en una més gran transcendència d'aquest ús fora de l'aula. Si el professorat s'implica més en aquest tipus d'activitats farà més visible i efectiva la seva actitud en els usos interpersonals tant entre l'alumnat de llengua inicial catalana com en el de no catalana. Fonamentalment, s'ha de promoure l'hàbit de parlar en català entre l'alumnat que es coneix o inicia el seu contacte al centre però, especialment, ha de fer possible que penetri més en la consciència de l'alumnat de llengua inicial catalana aquest hàbit de parlar en català amb tots els companys independentment de la seva llengua inicial.

A més, les activitats han de permetre avançar cap a l'òptim desenvolupament de les competències de comprensió i expressió en els usos que no són institucionals entre l'alumnat i poden facilitar que aquesta etapa de l'escolarització sigui un "moment de canvi lingüístic" segons Pujolar et al. (2010b: 67-68), o sigui, que l'alumnat canvïi la manera com té organitzades les seves tries de llengua i adopti el català en nous contextos.

D'altra banda, s'ha de tenir en compte un altre aspecte fonamental:

- Vetllar per a la inclusió als currículums d'informacions relatives a la riquesa que comporta la diversitat lingüística i cultural i a la necessitat de preservar la llengua i cultura catalana pròpia del territori sense menystenir cap de les altres

D'acord amb les orientacions del Consell social de la llengua catalana (2009: 17-18), s'ha de procurar que la representació i recepció de la llengua i la cultura catalanes sigui sempre positiva entre qualsevol tipus d'alumnat. Amb aquesta finalitat, cal que els currículums de les matèries en cada curs sempre incorporin informacions adequades sobre la temàtica, les quals s'han d'adaptar a cada nivell escolar i han d'explicar les causes històriques i sociolingüístiques que fan al cas amb deferència i tacte.

Així mateix, amb l'aplicació d'una ètica intergrupal basada en principis universals i solidaris per a la comprensió objectiva dels fenòmens socials, han de transmetre el valor del respecte per la diversitat lingüística sense enfrontaments ni desqualificacions.

8. Bibliografia

Consell assessor de la llengua a l'escola (2006). *Conclusions* [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, departament d'Educació i Universitats, Servei de Difusió i Publicacions. <http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/llengua_escola.pdf> [consulta: 2/11/2011]

Consell social de la llengua catalana (2009). *Recomanacions al govern de la Generalitat de Catalunya pel que fa a polítiques de foment del català entre la joventut* [en línia]. Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Lingüística. <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/SPL/Arxius/recomanacionsCSLC2009.pdf > [consulta: 3/12/2011]

Consell superior d'avaluació del sistema educatiu (2008). *Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya: avaluació de l'educació secundària obligatòria 2006* [en línia]. Col·lecció "Informes d'avaluació" 11. Barcelona: Generalitat de Catalunya <http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Consell%20superior%20d%27avalua/Pdf%20i%20altres/Static%20file/Informes11.pdf> [consulta 2/11/2011]

Constitució Espanyola (1978). *Boletín Oficial del Estado* [en línia], 29 de desembre de 1978, núm. 311, pàg. 29313-29424. <http://www.boe.es/aeboe/consultas/enlaces/documentos/ConstitucionCATALAN.pdf >[consulta: 10/04/2012]

Decret 306/2006, de 20 de juliol, pel qual es dóna publicitat a la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* [en línia], 20 de juliol de 2006, núm. 4680, pàg. 31875-31936.

<http://www.gencat.cat/eadop/imatges/4680/06187147.pdf> [consulta: 10/04/2012]

Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* [en línia], 5 d'agost de 2010, núm. 5686, pàg. 61485-61519. <http://www.gencat.cat/diari/5686/10209099.htm> [consulta: 2/11/2011]

Duocastella, D.; Pons, A. i Soldevila, D. (2010). *Informe social Manresa 2010* [en línia]. Manresa: Ajuntament de Manresa, programa transversal d'inclusió social. <http://www.manresainclusio.cat/arxius/informe_social_10_baixa.pdf> [consulta 12/11/2011]

Equip directiu de l'IES Lluís de Peguera (1997). *Projecte lingüístic de l'IES Lluís de Peguera* de *Manresa*. Manresa. Document inèdit.

Equip directiu de l'IES Lluís de Peguera (2009). *Projecte educatiu de l'IES Lluís de Peguera de Manresa*. Manresa. Document inèdit.

Festinger, L. i Katz, D. (1953). *Los métodos de investigación en las ciencias sociales*. Versión castellana de Masullo, E.. Colección Paidós básica, 42. Barcelona: Paidós.

Galindo, M. (2008). *Les llengües en joc, el joc entre llengües. L'ús interpersonal del català entre els infants i joves de Catalunya*. Lleida: Pagès.

Galindo, M. i Vila, F. X. (2009). "Els factors explicatius dels usos lingüístics informals entre l'alumnat català: llengua inicial, xarxes socials, competència i llengua vehicular

d'ensenyament". *Noves, SL, Revista de sociolingüística* [en línia], hivern 2009. Barcelona: Direcció general de Política Lingüística. <http://www6.gencat.net/llengcat/noves/hm09hivern/galindo_vila1_9.htm> [consulta: 2/11/2011]

Institut d'Estadística de Catalunya (2004). *Enquesta dels usos lingüístics de la població. 2003* [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. <http://www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat/menuitem.b318de7236aed0e7a129d410b0c0e1a0/?vgnextoid=d5349cede4c43210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextchannel=d5349cede4c43210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default> [consulta 10/04/2012]

Institut d'Estadística de Catalunya (2009). *Enquesta dels usos lingüístics de la població. 2008* [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. <http://www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat/menuitem.b318de7236aed0e7a129d410b0c0e1a0/?vgnextoid=d5349cede4c43210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextchannel=d5349cede4c43210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default> [consulta 26/01/2012]

Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* [en línia], 22 d'abril de 1983, núm. 322, pàg. 892-895. <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Legislacio/Llei%20de%20politica%20linguistica/Arxius/lnl_intro.pdf > [consulta: 26/01/2012] <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Legislacio/Llei%20de%20politica%20linguistica/Arxius/lnl_titol2.pdf> [consulta: 2/11/2011]

Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* [en línia], 9 de gener de 1998, núm. 2553, pàg. 291-303. <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Legislacio/Llei%20de%20politica%20linguistica/Arxius/lpl_preambul.pdf > [consulta: 5/01/2012] <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Legislacio/Llei%20de%20politica%20linguistica/Arxius/lpl_cap3.pdf > [consulta: 5/01/2012]

Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* [en línia], 16 de juliol de 2009, núm. 5422, pàg. 56589-56682. <http://www.gencat.cat/educacio/lleieducacio/cat/titol_2.htm> [consulta: 2/11/2011]

Pujolar, J. (2008). "Els joves, les llengües i les identitats". *Noves, SL, Revista de sociolingüística* [en línia], hivern 2008. Generalitat de Catalunya, Direcció general de Política Lingüística. <http://www6.gencat.net/llengcat/noves/hm08hivern/pujolar1_3.htm> [consulta 3/11/2011]

Pujolar, J. et al. (2010a) *Llengua i joves: usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana* [en línia]. Barcelona: Secretaria de Joventut. <http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/Documents/Arxiu/Publicacions/Col_Aportacions/aportacions43.pdf>[consulta: 3/11/2011]

Pujolar, J. et al. (2010b) "Les mudes lingüístiques dels joves catalans". *Llengua i ús. Revista tècnica de política lingüística* [en línia], núm. 48. Barcelona: Direcció General de Política Lingüística. <http://www6.gencat.net/llengcat/liu/48_42.pdf> [consulta: 3/11/2011]

Querol, E. (2001). "Evolució dels usos i de les representacions socials de les llengües a Catalunya (1993-2000)". *Noves, S.L., revista de sociolingüística* [en línia], estiu 2001. Barcelona: Secretaria de Política Lingüística. <http://www6.gencat.net/llengcat/noves/hm01estiu/catalana/querolb1_10.htm> [consulta: 26/01/2012]

Quivy, R. i Van Campenhoudt, L. (1997). *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder.

Solís, M (2011). "Arguments per una educació en sentit català". *Butlletí Cercle XXI* [en línia], núm. 9. Cercle XXI. <http://www.cercle21.cat/ca/butlleti/el_foment_de_la_llengua_catalana_entre_els_joves_20062011_a_linstitut_i_des_del_govern/3/arguments_per_una_educacio_en_sentit_catala/16/> [consulta: 2/04/2012]

Sorolla, N. (2009). "Casa, escola i pati: usos lingüístics quan s'acaben les classes, una síntesi i anàlisi de l'Estudi sociodemogràfic i lingüístic als centres d'educació secundària de Catalunya". *Noves, SL, Revista de sociolingüística* [en línia], hivern 2009. Barcelona: Direcció general de Política Lingüística. <http://www6.gencat.net/llengcat/noves/hm09hivern/sorolla1_8.htm> [consulta 3/11/2011]

Vila, X. i Vial, S. (2003). "Les pràctiques lingüístiques dels escolars catalans". *Revista Escola catalana* [en línia], núm. 399: "El català: de l'aula als passadissos". Barcelona: Òmnium cultural. <http://www.omnium.cat/docroot/omnium/imgs/images/2921.pdf> [consulta: 3/11/2011]

Vila, F. X. (2004a). "Introducció". *Llengua, Societat i Comunicació* [en línia], núm. 1, abril 2004: "El model lingüístic escolar a Catalunya: balanç i reptes". Barcelona: Universitat de Barcelona. Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació. <http://www.ub.edu/cusc/revista/lsc/hemeroteca/numero1/lsc_actual.html> [consulta 26/01/2012]

Vila, F. X. (2004b). "Hem guanyat l'escola però hem perdut el pati? els usos lingüístics a les escoles catalanes". *Llengua, Societat i Comunicació* [en línia], núm. 1, abril 2004: "El model lingüístic escolar a Catalunya: balanç i reptes". Barcelona: Universitat de Barcelona. Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació. <http://www.ub.edu/cusc/revista/lsc/hemeroteca/numero1/lsc_actual.html> [consulta 3/11/2011]

9. Annexos

9.1. Annex 1

9.1.1. Qüestionari a l'alumnat [38]

1.	DATA DEL TEU NAIXEMENT:	
2.	QUINA ÉS LA TEVA LLENGUA (marca-la amb una creu a la casella de l'esquerra):	
		Català
		Castellà
		Català i castellà
		Una altra (quina? Escriu el nom:)
3.	ON VAS NÉIXER? (marca l'opció correcta amb una creu a la casella de l'esquerra):	
		A Catalunya
		En un altre lloc de l'estat espanyol (quin? Escriu el nom de la comunitat autònoma:) **Quants anys tenies quan vas arribar?:**
		En un altre estat (quin? Escriu el nom:) **Quants anys tenies quan vas arribar?:**

[38] Adaptació de l'enquesta inclosa a:
Consell superior d'avaluació del sistema educatiu (2008), *Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya: avaluació de l'educació secundària obligatòria 2006* [en línia]. Col·lecció "Informes d'avaluació" 11. Barcelona: Generalitat de Catalunya

4. QUINA LLENGUA PARLES AMB ELS TEUS FAMILIARS? (marca amb una creu la casella que correspongui)

	Amb aquesta persona parlo:			
	Català	**Català i castellà**	**Castellà**	**Una altra llengua, quina?**
Mare				
Pare				
Avis materns				
Avis paterns				

5. QUINA LLENGUA PARLES AMB ELS TEUS MILLORS AMICS/GUES DE FORA DE L'ESCOLA? (marca-la amb una creu a la casella de l'esquerra)

- [ ] **Català**
- [ ] **Català i castellà**
- [ ] **Castellà**
- [ ] **Una altra (quina? Escriu el nom:)**

6. QUINA ÉS LA LLENGUA MAJORITÀRIA DE LA TELEVISIÓ I DE LA INFORMACIÓ D'INTERNET QUE MIRES I DELS LLIBRES QUE LLEGEIXES? (marca l'opció correcta amb una creu a la casella de l'esquerra):

- [ ] **Català**
- [ ] **Català i castellà**
- [ ] **Castellà**
- [ ] **Una altra (quina? Escriu el nom:)**

7. PARTICIPES EN ALGUNA ACTIVITAT DE LES ANOMENADES EXTRAESCOLARS **NO ORGANITZADA** PER L'INSTITUT? (En cas afirmatiu, indica quines activitats són i marca amb una creu la casella que correspongui a la llengua majoritària que hi utilitzes)

Nom de l'activitat	**Català**	**Català i castellà**	**Castellà**

8. PARTICIPES EN ALGUNA ACTIVITAT EXTRAESCOLAR **ORGANITZADA** PER L'INSTITUT? (En cas afirmatiu, indica quines activitat són i marca amb una creu la casella que correspongui a la llengua majoritària que hi utilitzes)

Nom de l'activitat	**Català**	**Català i castellà**	**Castellà**	**Una altra llengua, quina?**

9. QUINA LLENGUA UTILITZES AMB LA PROFESSORA DE CIÈNCIES SOCIALS I EN QUINA ET RESPON? (Marca amb una creu la casella que correspongui)

Hi parlo en:	Em respon en: **Català**	**Català i castellà**	**Castellà**
Català			
Català i castellà			
Castellà			

10.	QUINA LLENGUA UTILITZES AMB LA PROFESSORA D'EDUCACIÓ FÍSICA I EN QUINA ET RESPON? (Marca amb una creu la casella que correspongui)			
	Hi parlo en:	Em respon en: **Català**	**Català i castellà**	**Castellà**
	Català			
	Català i castellà			
	Castellà			
11.	QUINA LLENGUA UTILITZES AMB EL/LA PROFESSOR/A D'EDUCACIÓ ETICOCÍVICA I EN QUINA ET RESPON? (Marca amb una creu la casella que correspongui)			
	Hi parlo en:	Em respon en: **Català**	**Català i castellà**	**Castellà**
	Català			
	Català i castellà			
	Castellà			
12.	QUINA LLENGUA UTILITZES AMB LA PROFESSORA DE MATEMÀTIQUES I EN QUINA ET RESPON? (Marca amb una creu la casella que correspongui)			
	Hi parlo en:	Em respon en: **Català**	**Català i castellà**	**Castellà**
	Català			
	Català i castellà			
	Castellà			
13.	QUINA LLENGUA UTILITZES AMB EL/LA PROFESSOR/A DE PROJECTE DE RECERCA I EN QUINA ET RESPON? (Marca amb una creu la casella que correspongui)			
	Hi parlo en:	Em respon en: **Català**	**Català i castellà**	**Castellà**
	Català			
	Català i castellà			
	Castellà			

14.	QUINA LLENGUA UTILITZES AMB EL/LA PROFESSOR/A D'OPTATIVA 1 I EN QUINA ET RESPON? (Marca amb una creu la casella que correspongui) **Optativa 1 (quina? Escriu el nom:)** Hi parlo en:	Em respon en: **Català**	**Català i castellà**	**Castellà**
	Català			
	Català i castellà			
	Castellà			
15.	QUINA LLENGUA UTILITZES AMB EL/LA PROFESSOR/A D'OPTATIVA 2 I EN QUINA ET RESPON? (Marca amb una creu la casella que correspongui) **Optativa 2 (quina? Escriu el nom:)** Hi parlo en:	Em respon en: **Català**	**Català i castellà**	**Castellà**
	Català			
	Català i castellà			
	Castellà			
16.	QUINA LLENGUA UTILITZES AMB EL/LA PROFESSOR/A D'OPTATIVA 3 I EN QUINA ET RESPON? (Marca amb una creu la casella que correspongui) **Optativa 3 (quina? Escriu el nom:)** Hi parlo en:	Em respon en: **Català**	**Català i castellà**	**Castellà**
	Català			
	Català i castellà			
	Castellà			

17. QUINA LLENGUA UTILITZES AMB LA TUTORA I EN QUINA ET RESPON? (Marca amb una creu la casella que correspongui)

Hi parlo en:	Em respon en: **Català**	**Català i castellà**	**Castellà**
Català			
Català i castellà			
Castellà			

18. QUINA ÉS LA LLENGUA QUE UTILITZES EN ELS EXÀMENS I ELS CONTROLS DE CIÈNCIES SOCIALS? (marca l'opció correcta amb una creu a la casella de l'esquerra)

- [ ] **Català**
- [ ] **Català i castellà**
- [ ] **Castellà**

19. QUINA ÉS LA LLENGUA QUE UTILITZES EN ELS EXÀMENS I ELS CONTROLS D'EDUCACIÓ FÍSICA? (marca l'opció correcta amb una creu a la casella de l'esquerra)

- [ ] **Català**
- [ ] **Català i castellà**
- [ ] **Castellà**

20. QUINA ÉS LA LLENGUA QUE UTILITZES EN ELS EXÀMENS I ELS CONTROLS D'EDUCACIÓ ETICOCÍVICA? (marca l'opció correcta amb una creu a la casella de l'esquerra)

- [ ] **Català**
- [ ] **Català i castellà**
- [ ] **Castellà**

21.	QUINA ÉS LA LLENGUA QUE UTILITZES EN ELS EXÀMENS I ELS CONTROLS DE MATEMÀTIQUES? (marca l'opció correcta amb una creu a la casella de l'esquerra) ☐ **Català** ☐ **Català i castellà** ☐ **Castellà**
22.	QUINA ÉS LA LLENGUA QUE UTILITZES EN ELS EXÀMENS I ELS CONTROLS DE L'OPTATIVA 1? (marca l'opció correcta amb una creu a la casella de l'esquerra) **Optativa 1 (quina? Escriu el nom:)** ☐ **Català** ☐ **Català i castellà** ☐ **Castellà**
23.	QUINA ÉS LA LLENGUA QUE UTILITZES EN ELS EXÀMENS I ELS CONTROLS DE L'OPTATIVA 2? (marca l'opció correcta amb una creu a la casella de l'esquerra) **Optativa 2 (quina? Escriu el nom:)** ☐ **Català** ☐ **Català i castellà** ☐ **Castellà**
24.	QUINA ÉS LA LLENGUA QUE UTILITZES EN ELS EXÀMENS I ELS CONTROLS DE L'OPTATIVA 3? (marca l'opció correcta amb una creu a la casella de l'esquerra) **Optativa 3 (quina? Escriu el nom:)** ☐ **Català** ☐ **Català i castellà** ☐ **Castellà**

25.	QUINA ÉS LA LLENGUA DELS TEXTOS ESCRITS QUE UTILITZES A CIÈNCIES SOCIALS? (marca amb una creu la casella que correspongui)			
		Tots en català	**La majoria en català**	**Alguns en català**
	Llibres de text			
	Fotocòpies, dossiers			
26.	QUINA ÉS LA LLENGUA DELS TEXTOS ESCRITS QUE UTILITZES A EDUCACIÓ ETICOCÍVICA ? (marca amb una creu la casella que correspongui)			
		Tots en català	**La majoria en català**	**Alguns en català**
	Llibres de text			
	Fotocòpies, dossiers			
27.	QUINA ÉS LA LLENGUA DELS TEXTOS ESCRITS QUE UTILITZES A MATEMÀTIQUES? (marca amb una creu la casella que correspongui)			
		Tots en català	**La majoria en català**	**Alguns en català**
	Llibres de text			
	Fotocòpies, dossiers			
28.	QUINA ÉS LA LLENGUA DELS TEXTOS ESCRITS QUE UTILITZES A PROJECTE DE RECERCA? (marca amb una creu la casella que correspongui)			
		Tots en català	**La majoria en català**	**Alguns en català**
	Llibres de text			
	Fotocòpies, dossiers			

29.	QUINA ÉS LA LLENGUA DELS TEXTOS ESCRITS QUE UTILITZES A OPTATIVA 1? (marca amb una creu la casella que correspongui)			
	Optativa 1 (quina? Escriu el nom:)	**Tots en català**	**La majoria en català**	**Alguns en català**
	Llibres de text			
	Fotocòpies, dossiers			
30.	QUINA ÉS LA LLENGUA DELS TEXTOS ESCRITS QUE UTILITZES A OPTATIVA 2? (marca amb una creu la casella que correspongui)			
	Optativa 2 (quina? Escriu el nom:)	**Tots en català**	**La majoria en català**	**Alguns en català**
	Llibres de text			
	Fotocòpies, dossiers			
31.	QUINA ÉS LA LLENGUA DELS TEXTOS ESCRITS QUE UTILITZES A OPTATIVA 3? (marca amb una creu la casella que correspongui)			
	Optativa 3 (quina? Escriu el nom:)	**Tots en català**	**La majoria en català**	**Alguns en català**
	Llibres de text			
	Fotocòpies, dossiers			
32.	QUINA ÉS LA LLENGUA DELS TEXTOS ESCRITS QUE UTILITZES A TUTORIA? (marca amb una creu la casella que correspongui)			
		Tots en català	**La majoria en català**	**Alguns en català**
	Llibres de text			
	Fotocòpies, dossiers			

33. QUINA LLENGUA UTILITZES AMB ELS COMPANYS EN LES ACTIVITATS DE L'AULA I FORA DE L'AULA? (marca l'opció correcta amb una creu a la casella de l'esquerra i encercla els supòsits que pertoquin):

	Només català Hi parles amb la mateixa llengua fora de l'aula?: **SI / NO** (En cas negatiu, a quina canvies?: **castellà / castellà i català**)
	Tant català com castellà Hi parles amb la mateixa llengua fora de l'aula?: **SI / NO** (En cas negatiu, a quina canvies?: **català / castellà**)
	Només castellà Hi parles amb la mateixa llengua fora de l'aula?: **SI / NO** (En cas negatiu, a quina canvies?: **català / català i castellà**)

34. A QUIN GRUP LINGÜÍSTIC CREUS QUE PERTANYS I A QUIN T'AGRADARIA PERTÀNYER? (marca l'opció que correspongui amb una creu):

	Català	**Català i castellà**	**Castellà**
Pertanyo al grup			
M'agradaria pertànyer al grup			

35. CONSIDERES QUE EL CATALÀ ET POT SER ÚTIL EN EL FUTUR? (marca amb l'opció que correspongui amb una creu)

POC	**FORÇA**	**MOLT**	
			en els teus propers estudis
			per obtenir millors feines
			per sentir-te més del país
			per fer més amistats

9.1.2. Qüestionari al professorat [39]

1.	LA TEVA LLENGUA: ☐ **Català** ☐ **Castellà** ☐ **Català i castellà** ☐ **Una altra (quina?:)**
2.	LLENGUA UTILITZADA AMB ELS FAMILIARS PROPERS:

	Català	**Català i castellà**	**Castellà**
Pare			
Mare			
Parella			
Fills			

3.	LLENGUA MAJORITÀRIA AL TEU ENTORN SOCIAL: ☐ **Català** ☐ **Català i castellà** ☐ **Castellà**

[39] Adaptació de l'enquesta de:
Consell superior d'avaluació del sistema educatiu (2008). *Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya: avaluació de l'educació secundària obligatòria 2006* [en línia]. Col·lecció "Informes d'avaluació" 11. Barcelona: Generalitat de Catalunya

4.	LLENGUA DELS MATERIALS DE LA MATÈRIA QUE IMPARTEIXES A L'AULA:			
	Matèria (quina? Escriu el nom:)	**Català**	**Català i castellà**	**Castellà**
	Llibres de text			
	Fotocòpies, dossiers, altre material escrit			
	Moodle			

9.1.3 Guió de l'entrevista

El fet que hi hagi diversitat lingüística a l'aula i que la llengua més propera a molts dels alumnes sovint sigui el castellà segurament també influeix en la manera d'impartir la teva matèria. Davant d'això:

1. Com maneges les llengües, el català i el castellà, a l'hora de fer la classe?

2. Com reaccionen davant el teu fer lingüístic els diversos grups sociolingüístics de l'aula? De quina manera et sembla que els influeix? Fora de l'aula i de manera individual, segueixes el mateix criteri que a dins la classe? Et sembla que poc o molt també els influeix fora de l'aula, en àmbits propers a l'institut o més enllà?

3. Quan es tracta de textos escrits: exàmens, controls, ... en quina llengua els fan els aquests grups sociolingüístics? Els en fas algun comentari? Te'n fan algun sobre aquesta qüestió?

4. D'acord amb les disposicions sobre llengües a l'ensenyament secundari la llengua catalana ha de ser el vehicle d'expressió normal a l'aula, com interpretes aquesta reglamentació? creus que tot el professorat (en general però també els col·legues del mateix centre) l'aplica de manera semblant?

5. Aquesta reglamentació junt amb les disposicions específiques del teu institut (projecte educatiu de centre, projecte lingüístic), et sembla coherent i adequada als objectius que es proposa i a la realitat sociolingüística que hi ha a l'aula? caldria un altre tipus de regulació de les llengües? Com podria ser aquesta regulació?

9.1 Annex 2: Quantificació de les dades del qüestionari complimentat per l'alumnat

1. Any de naixement

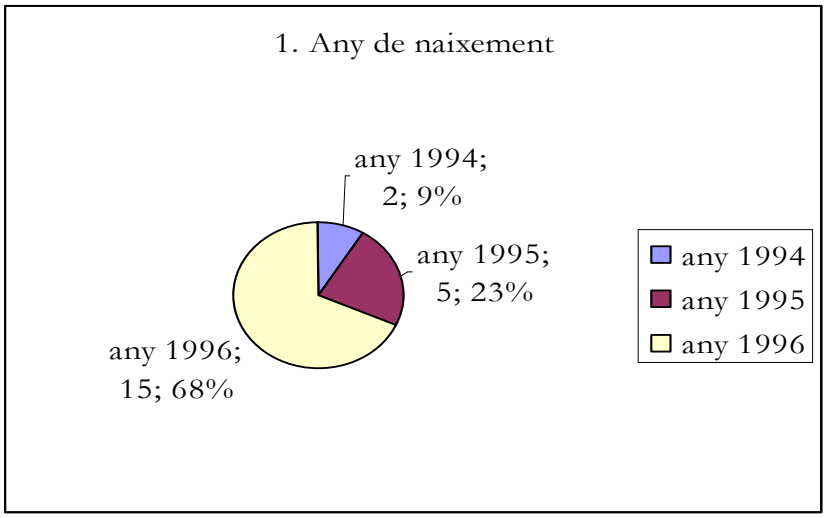

2. Quina és la teva llengua

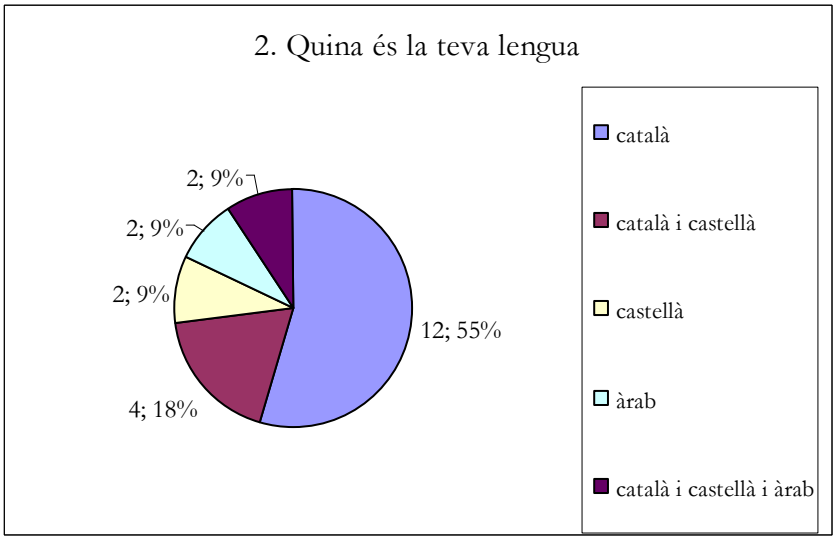

Català	12
Català i castellà	4
Castellà	2
Àrab	2
Català i castellà i àrab	2

3. Lloc de naixement

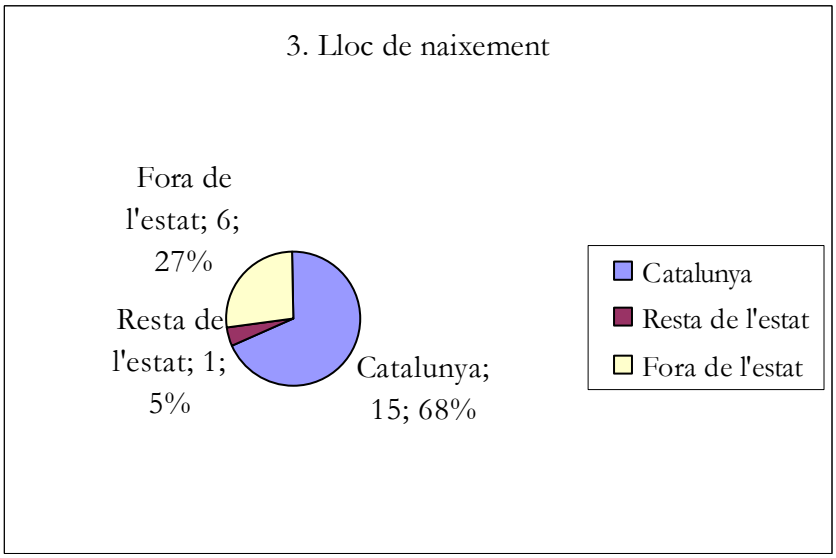

		a Catalunya abans dels 6 anys	a Catalunya entre els 7 i els 10 anys
Nascuts a Catalunya	15		
Nascuts a la resta de l'estat	1 (Múrcia)	1	
Nascuts fora de l'estat	6 (5 Marroc, 1 Xile)	3	3

4. Llengua amb els familiars

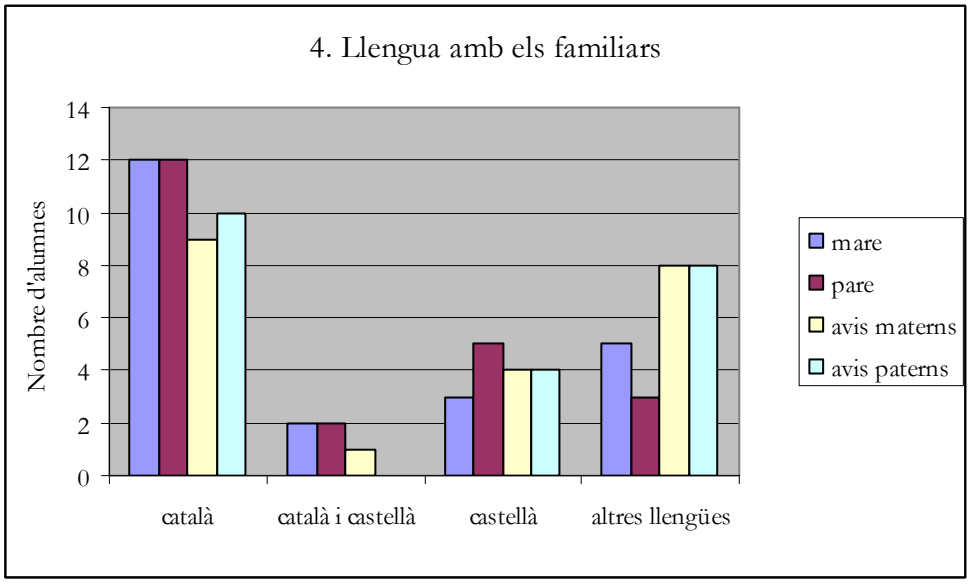

	català	català i castellà	castellà	altres llengües
mare	12	2	3	5

pare	12	2	5	3
avis materns	9	1	4	8
avis paterns	10	0	4	8

només català	11
només castellà	1
només una altra llengua amb ambdós pares (àrab)	3
català amb un dels pares i català i castellà amb l'altre	2
castellà i àrab amb ambdós pares	2
català i castellà amb un dels pares i castellà amb l'altre	1
català i castellà amb un dels pares i àrab amb l'altre	1
castellà amb un dels pares i altra llengua (àrab) amb l'altre	1

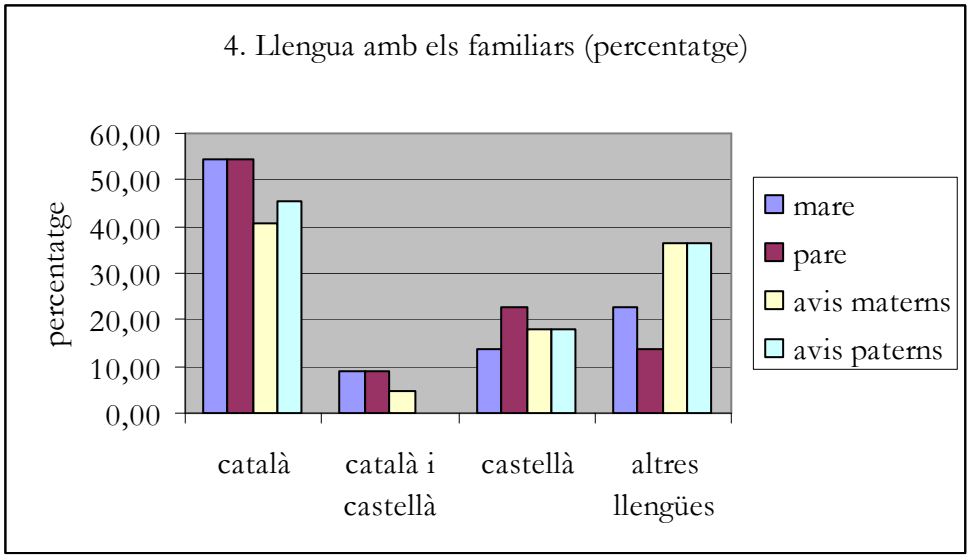

5. Llengua amb els amics de fora de l'escola

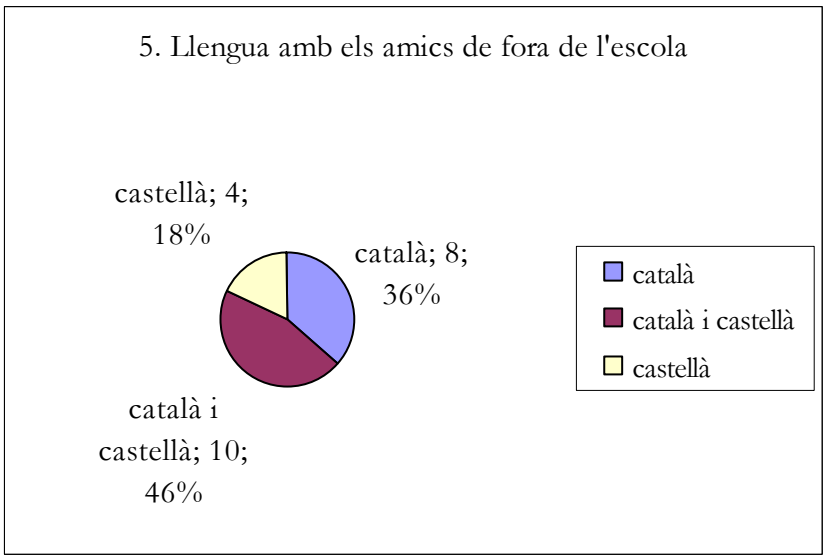

català	8
català i castellà	10

castellà	4

6. Llengua majoritària de la televisió, internet, llibres, ...

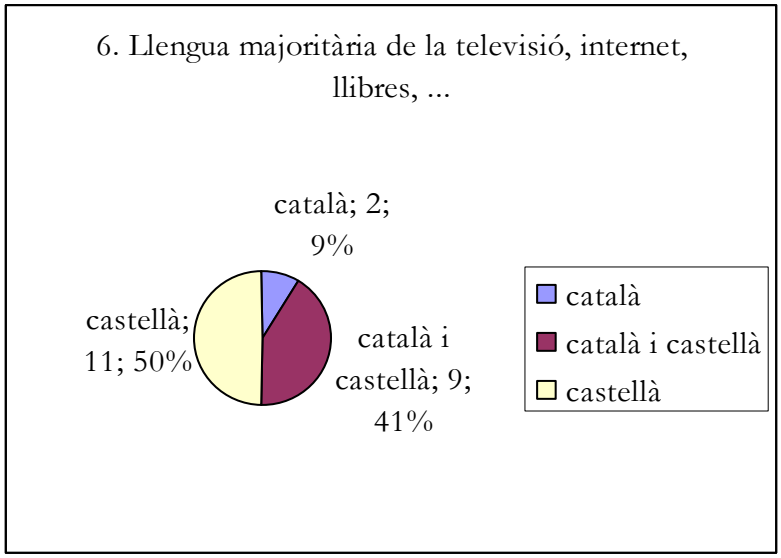

català	2
català i castellà	9
castellà	11

7. Llengua de les activitats fora del centre

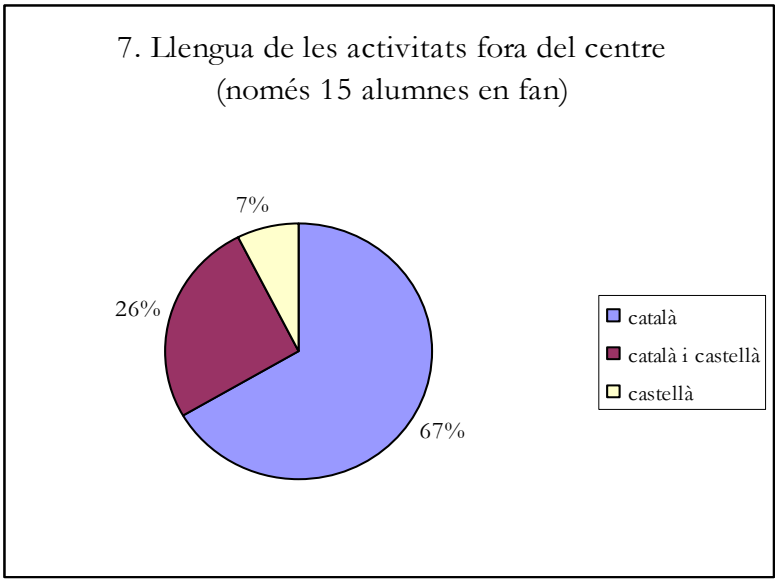

català	18	67%
català i castellà	7	26%
castellà	2	7%

8. Llengua de les activitats organitzades pel centre

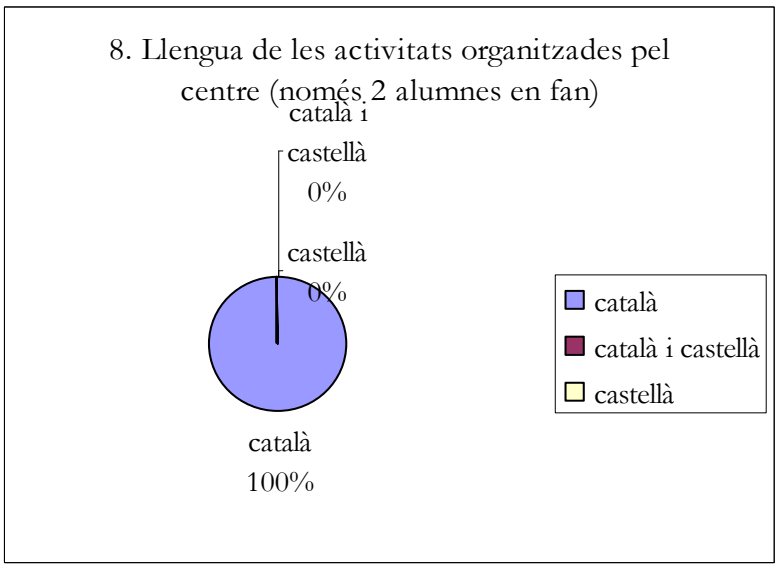

9-17. Llengua del professorat a l'alumnat

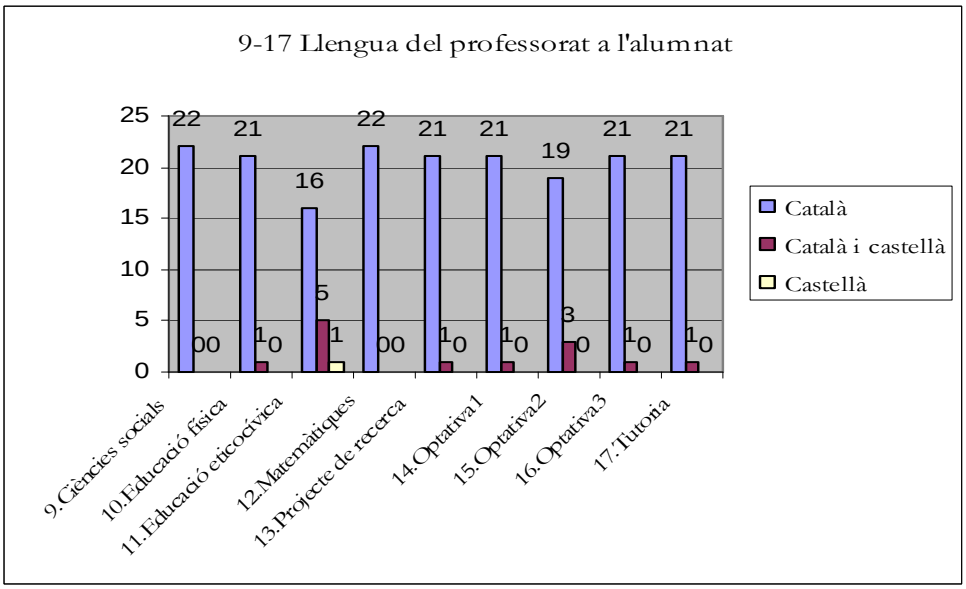

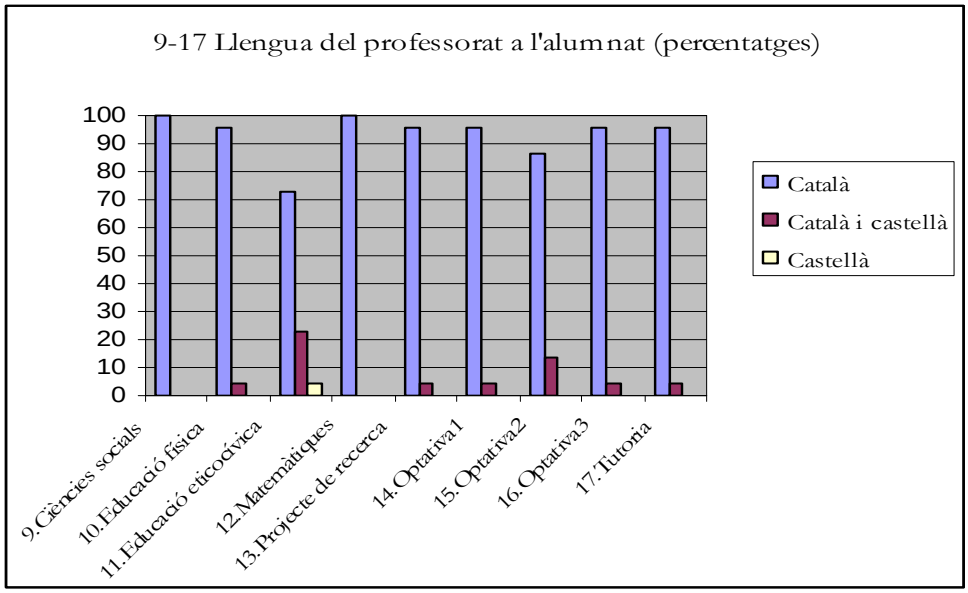

9-17. Llengua de l'alumnat al professorat

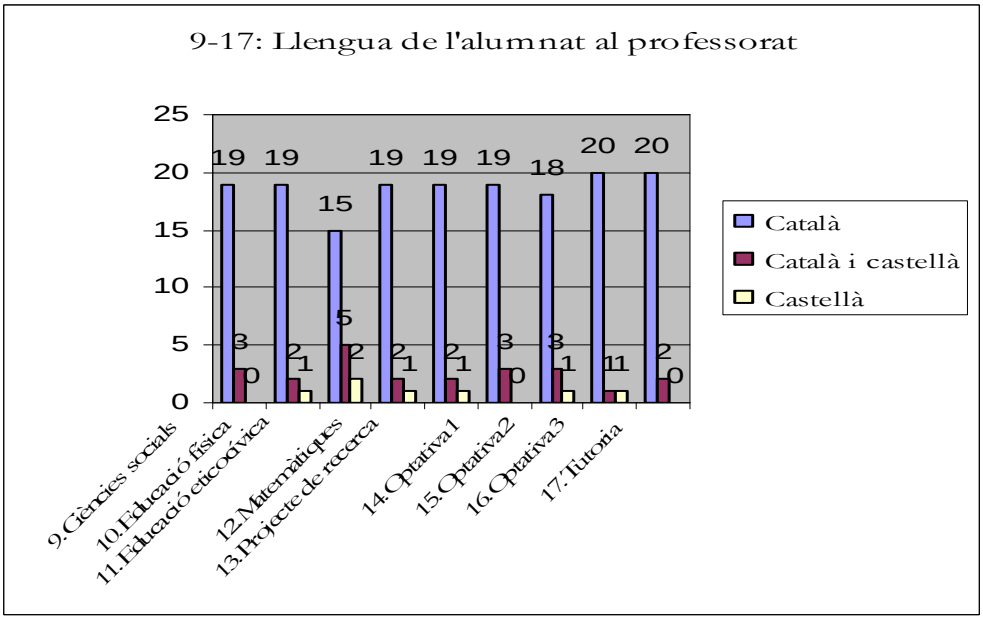

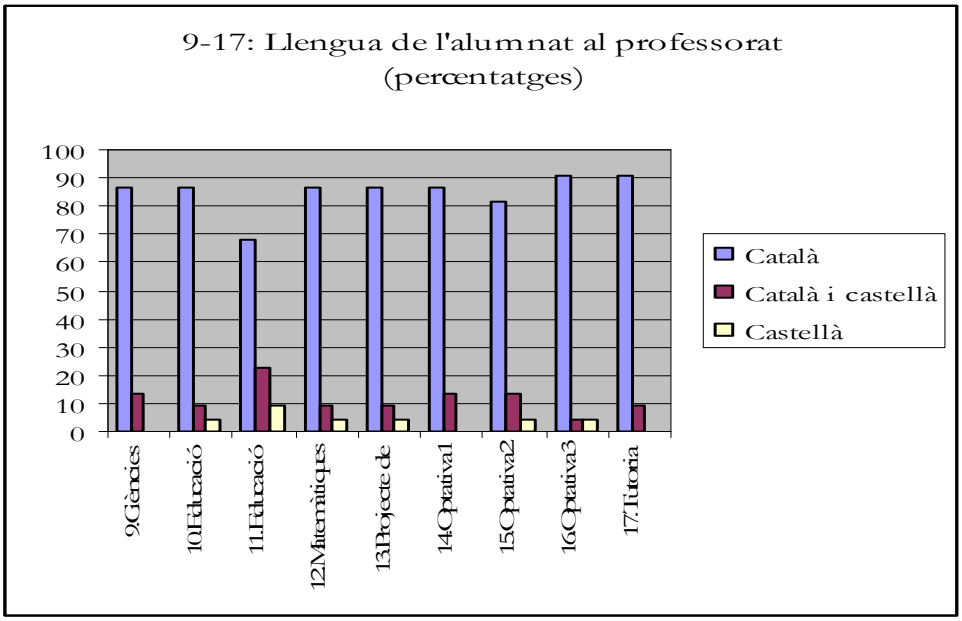

18-24. Llengua dels exàmens i els controls

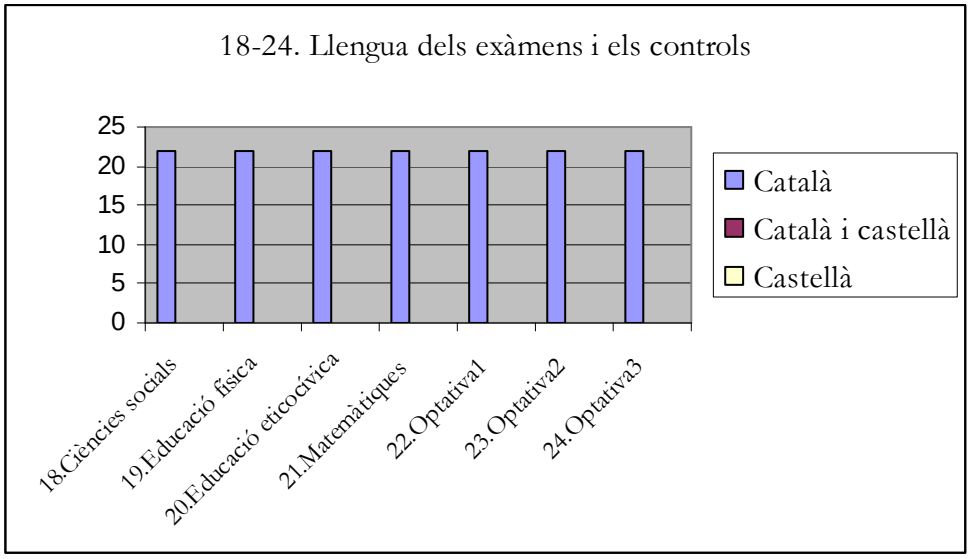

25-32. Llengua dels textos escrits de les matèries (no llibres de text)

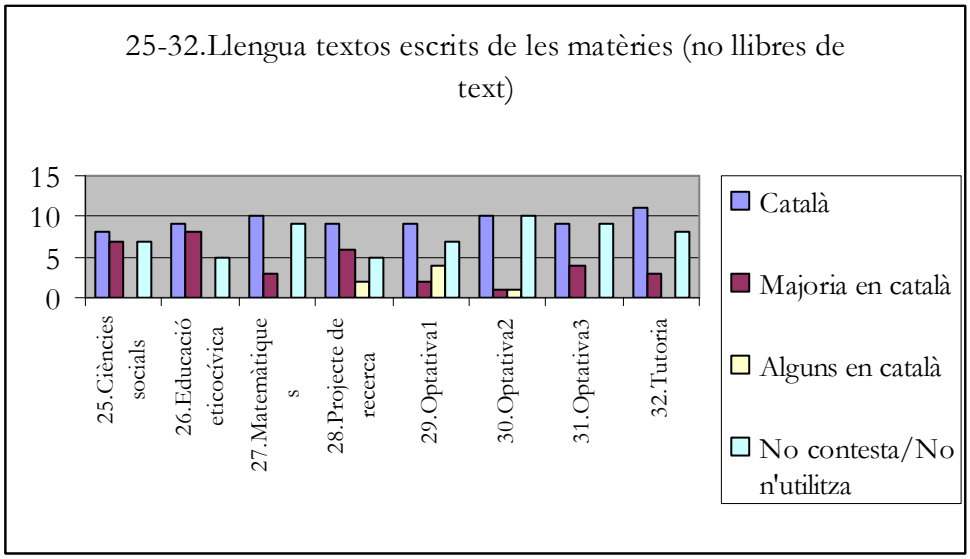

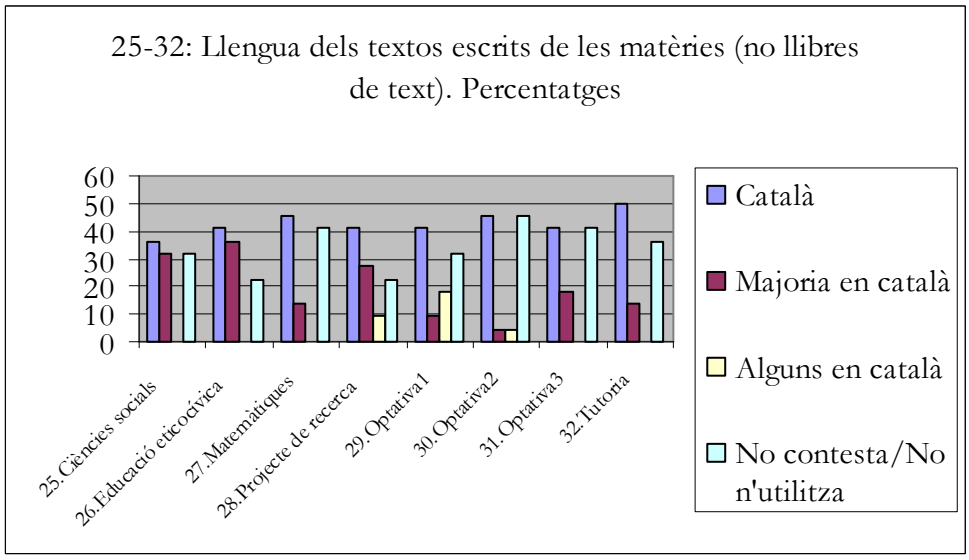

33. Llengua amb els companys dins l'aula

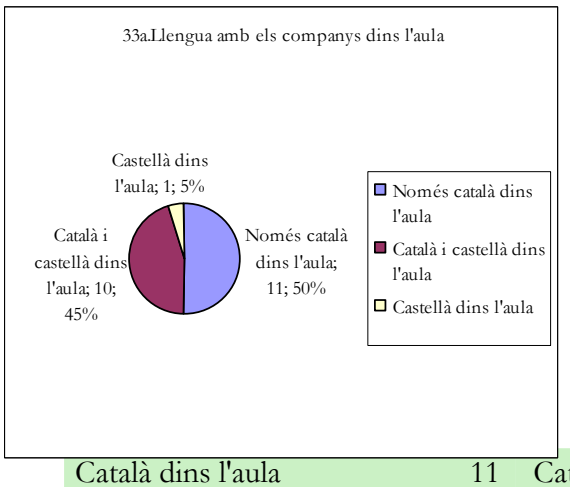

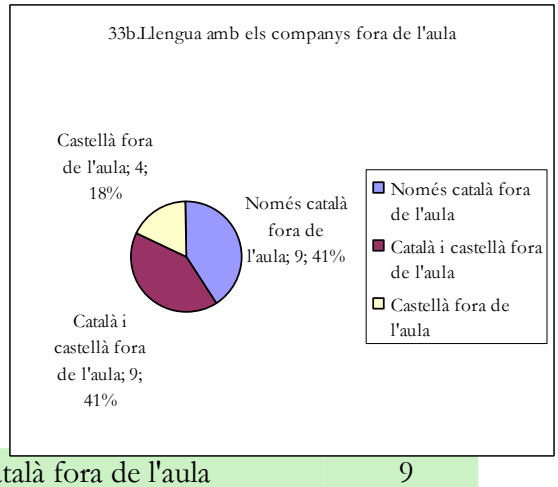

Català dins l'aula	11	Català fora de l'aula	9

Català i castellà dins l'aula	10	Català i castellà fora de l'aula	9
Castellà dins l'aula	1	Castellà fora de l'aula	4

34. Pertinença a grup lingüístic

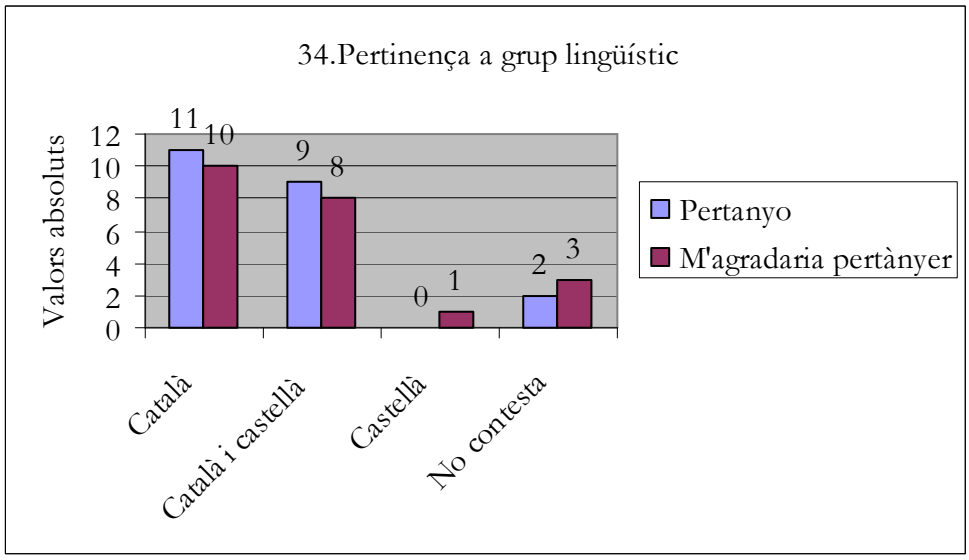

	Català	Català i castellà	Castellà	No contesta
Pertanyo	11	9	0	2
M'agradaria pertànyer	10	8	1	3

35. Utilitat del català

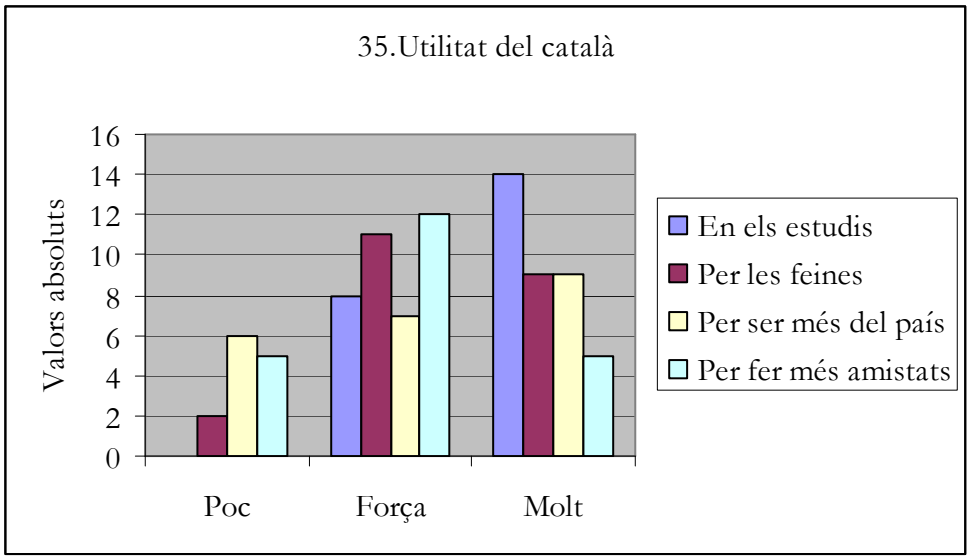

	Poc	Força	Molt
En els estudis	0	8	14
Per les feines	2	11	9
Per sentir-se més del país	6	7	9
Per fer més amistats	5	12	5

9.3. Annex 3: Transcripció de les entrevistes

Les convencions de transcripció seguides en les entrevistes són les següents:

E: la lletra correspon a la inicial de l'entrevistadora i els dos punts indiquen torn de paraula

1: la xifra identifica la primera persona entrevistada i els dos punts indiquen torn de paraula

2: la xifra identifica la segona persona entrevistada i els dos punts indiquen torn de paraula

3: la xifra identifica la tercera persona entrevistada i els dos punts indiquen torn de paraula

4: la xifra identifica la quarta persona entrevistada i els dos punts indiquen torn de paraula

? indica interrogació

... pausa breu

[ ] pausa més llarga, silenci o somriure

A més, s'ha respectat la versió original de la majoria de mots, repeticions i construccions lingüístiques que no segueixen la normativa perquè permeten interpretar millor el missatge.

ENTREVISTA Professora 1

Dades sociolingüístiques bàsiques:

	Català	**Català i castellà**	**Castellà**	**Altres llengües**
1. **La teva llengua**	X			
2**. Llengua amb els familiars**				
Pare	X			
Mare	X			
Parella	X			
Fills	X			
3. **Llengua majoritària al teu entorn social**	X			
4. **Llengua dels materials de la matèria impartida a l'aula:**				
Llibres de text	X			
Fotocòpies, dossiers, altre material escrit, ...		X		
Moodle	X			

E: Com maneges la qüestió de les llengües a l'hora de fer la classe amb els alumnes de 4t A?

1: En català ... sempre les faig en català [ ] quan demanen ... pot haver algun cas d'algun nen que ha arribat nou que potser també m'hi dirigeixo en castellà. però d'entrada en català

E: I si algun alumne té alguna dificultat amb el català o bé tu li notes ... què fas?

1: Sí ... canvio al castellà però normalment no hi ha problemes eh ... al començament quan els conec i em diuen o noto que tenen problemes a l'hora de parlar o a l'hora d'entendre el català ... llavors sí ... sí que els parlo en castellà però sinó no ho faig ... i ja hi estan acostumats una mica a que sempre els parli en català i només és al començament eh ...

E: Aquests alumnes ... com reaccionen quan tu els parles en català ... intenten parlar-lo?

1: Depèn ... n'hi ha alguns que ho intenten i d'altres que no ... d'altres que continuen parlant en castellà ... la majoria ho intenten però sempre n'hi ha algun que no ... és clar parlen en castellà i com que saben que ja els entenem ... doncs ... continuen en castellà [ ] però els alumnes de quart als que els passa això van a l'aula d'acollida ... no fan les classes normals

E: I en els que són de llengua castellana però el català el dominen perquè han fet bona part de la escolarització en català ... hi veus alguna diferència?

1: No ... tenen tendència a parlar en castellà entre ells [ ] però quan demanen ... demanen en català

E: Els en fas algun comentari sobre la llengua que has d'utilitzar a la classe?

1: No no els en faig cap [ ] tampoc pregunten ... ni qüestionen eh [ ] suposo que ja troben normal que aquí ho hem de fer en català i per tant no ... no en fan cap comentari [ ] no en diuen res

E: I quan els trobes fora de la classe ... per exemple als corredors o fent algun activitat actues de la mateixa manera? I ells?

1: Sí sí ... no hi ha diferència [ ] bé ... per mi no hi ha diferència ... bé jo no hi trobo diferència entre l'aula i a fora ... amb la relació cap a mi eh [ ] entre ells sí que n'hi ha [ ] a veure ... dintre de l'aula potser es parlen més en català i en castellà entre ells ... els àrabs ... però a fora parlen àrab entre ells [ ] ho intenten a la classe de parlar en català o castellà però a fora entre els àrabs ... àrab sempre

E: I els que tenen la llengua castellana com a llengua d'origen com si diguéssim

1: Fora de l'aula parlen sempre en castellà

E: Tant els que són més nouvinguts com els que són de fa molt temps?

1: Jo diria que sí perquè se sent eh ... se sent força castellà en les converses entre els alumnes fora de la classe

E: I a l'aula ... aquests mateixos alumnes que són de llengua castellana quan són a l'aula ... quan han de fer activitats per grups o així ...

1: No ... a dintre l'aula parlen més català però depèn del grup [ ] si se'l formen ells i el formen entre els seus amics més amics parlaran en castellà ... entre ells però si el formes tu i hi ha una barreja ja parlen català

E: I els textos escrits els exàmens, els controls ... com ho fan? com ho contesten?

1: Jo sempre els ho dono en català ... ells normalment sempre ho fan en català ... ho responen en català [ ] fins i tot els àrabs proven de fer-ho en català ... a vegades no s'entén gaire què volen dir ... però ho intenten escriure en català

E: I sinó ...

1: I sinó ho fan en castellà ... jo no els ho dic que ho facin en català però suposo que veuen la pregunta en català i responen gairebé sempre en català [ ] alguna vegada ... si han d'explicar alguna cosa algun m'ho ha demanat si podia fer-ho en castellà ... però en comptades ocasions eh en totes les classes que he tingut d'ESO al llarg dels anys ... en aquesta no m'ha passat mai

E: I t'ho demanen?

1: Sí ... deuen entendre que el que és escrit i queda constància, diguem-ho així, que ho han de fer en català ... no sé perquè ...

E: D'acord amb les disposicions sobre les llengües de l'ensenyament secundàri ... la llengua catalana ha de ser el vehicle d'expressió normal a l'aula ... què vol dir això de normal?

1: Suposo que per molts potser ... de fet ... és potser la única estona que senten el català i suposo que es tracta d'intentar al màxim que s'expressin en català

E: I tot el professorat en aquest centre en general creus que segueix aquest criteri?

1: Jo diria que sí ... perquè la majoria dels professors som catalans catalans i ens hi expressem sempre

E: I ... aquesta reglamentació que ve donada pel departament d'Ensenyament i a més les disposicions pròpies del vostre centre ... com el projecte educatiu i el projecte lingüístic ... et sembla que són coherents i adequades als objectius que es proposen i a la realitat sociolingüística que teniu a l'aula?

1: Jo penso que sí ... perquè ... a veure ... hi ha tanta barreja de ... de tipologia d'alumnes i de llocs de procedència que seria impossible atendre'ls a tothom amb la seva llengua [ ] llavors n'hi ha d'haver una i el català jo penso que és la que ha de ser

E: T'està bé ... no ho faries d'una altra manera ... no et sembla que potser caldria fer-ho d'una altra manera legislar-ho això ... perquè algú pot interpretar d'una manera diferent això de la normalitat no?

1: Sí suposo que sí ... que hi ha gent ... professors ... potser si són castellanoparlants igual poden pensar que el normal és parlar castellà i per tant per ells fer servir el català amb normalitat a l'aula els pot semblar que és fer-ho també amb el castellà ... però si hi ha les dues llengües jo penso que [ ] el castellà ja el parlen a fora ja el

parlen amb els amics ja tenen unes hores de castellà ... a les classes de castellà es fa tot en castellà ... per tant es trobaran gent que els parlarà en català ... per tant és una manera d'introduir-los en el català i que l'aprenguin.

E: Aquesta regulació sobre el català et sembla adequada tal com està plantejada ... la regulació sobre les el català i el castellà a l'aula ...

1: Jo crec que sí crec que sí ... perquè fer un grup a part amb castellà no crec que millorés massa el fet d'entendre ... o que els alumnes estudiessin més o entenguessin més el què fan

E: No et sembla ... no creus que serien més receptius a allò que se'ls ensenya

1: Jo diria que en aquestes edats no ... crec que no ...

ENTREVISTA Professora 2

Dades sociolingüístiques bàsiques:

	Català	**Català i castellà**	**Castellà**	**Altres llengües**
1. **La teva llengua**	X			
2**. Llengua amb els familiars**				
Pare	X			
Mare	X			
Parella	X			
Fills	X			
3. **Llengua majoritària al teu entorn social**	X			
4. **Llengua dels materials de la matèria impartida a l'aula**				
Llibres de text	X			
Fotocòpies, dossiers, altre material escrit, ...	X			
Moodle		X		

E: Com maneges la qüestió de les llengües a l'hora de fer la classe a 4t A amb els alumnes que tens de a la teva optativa?

2: A l'hora de fer la classe jo la faig en català ... i em contesten també en català ... sempre hi ha algú que hi més dificultat ... però és més de dicció que de català o castellà ... t'entenen perfectament tots ... però depèn una mica del que tinguin tendència a parlar a casa no? ... a vegades els hi surt doncs el castellà [ ] però a classe

parlen tots en català [ ] jo els hi explico sempre en català i fan els exercicis i els exàmens en català

E: I els que són més nouvinguts ... que potser tenen més dificultats ... no fas servir altres elements de suport ... repeticions ... alguna estratègia concreta ...

2: Amb aquests ... precisament aquest any no tinc cap molt nouvingut ... sí que tinc un nouvingut però que ha vingut de Barcelona ... i ja no ho és tant [ ] l'any passat sí que en vaig tenir ... era una nena xinesa i hi parlava en anglès ... de tant a tant anava allà amb ella ... li donava un suport especial ... però aquest any no tinc cap alumne que necessiti ... doncs ... una atenció especial eh [ ] n'hi ha un que perquè m'hi entengui perquè té algun problema de boca ... o no deu tenir el paladar prou bé i li costa d'expressar-se però no bé és pel català perquè el parla perfectament

E: Utilitzes algun text o textos de suport en la teva matèria?

2: Utilitzem el mateix llibre on hi ha activitats que van fent ... cadascú va al seu ritme

E: Però per donar suport per la qüestió de la llengua?

2: No ... no perquè ho necessitin un suport per entendre-ho

E: Com reaccionen davant la teva actitud ... diguem-ne ... quant a llengua els diversos tipus d'alumnes ... els d'origen lingüístic diferent vull dir?

2: Les diverses identitats vols dir no? ... ja ho saben ja hi estan acostumats ... això és quart d'ESO i la majoria ja vénen des de primer i ja hi estan habituats

E: I els que són més nouvinguts?

2: Els que són més nouvinguts, doncs, com que ja van a l'aula d'acollida i ja entenen que tot va amb català ... doncs ... ja suposo que ho troben normal ... a vegades si hi ha algú que ha vingut últimament [ ] no aquest curs sinó el curs passat o així ... doncs intentes doncs algun dia ... a part ... doncs explicar-li o acabar-li d'explicar alguna cosa més a poc a poc ... però sempre en català [ ] a més el que té interès aprèn el català molt de pressa

E: Reprodueixen la teva actitud lingüística dins l'aula ... si fan treballs de grup o han de parlar davant dels altres companys

2: Normalment sí ... algun cas aïllat potser no ... però en aquesta aula sí [ ] algun cas ... potser dues amigues que estiguin acostumades a fora a parlar-se en castellà i ho fan a la classe [ ] o a vegades també ho fan els àrabs ... i llavors els dius ei! aquí es parla en català [ ] però normalment no

E: I no tenen cap actitud estranya amb això

2: No ... normalment no

E: Et sembla que fora de l'aula ... en àmbits propers ... reprodueixen aquesta mateixa manera de fer [ ] et sembla que el fet de parlar en català dins l'aula ... a fora ho

poden reproduir? vull dir dins l'àmbit de l'institut o també més enllà totalment fora de l'àmbit del centre

2: Jo penso [ ] si la seva família és ... jo què sé ... més enfora depèn de la seva família [ ] a vegades els nens i venen a trucar perquè es troben malament... i tu no entens la mare i han de parlar entre ells i els nens tradueixen als pares ... a casa és clar evidentment deuen parlar la seva llengua

E: Vull dir amb els seus companys les seves amistats

2. Amb els seus companys de l'aula jo crec que tendeixen més a parlar el català majoritàriament ... però si són amics d'abans ... de fora ... llavors parlen la llengua en què s'han conegut [ ] jo penso que s'estén bastant el fet de parlar català

E: Tu els hi dius que s'ha de parlar en català ... que normativament a l'aula s'ha de fer servir aquesta llengua?

2: No no ho dic ... ja és normal no es queixen ... ja ho troben normal

E: I quan es tracta de fer exàmens, controls o proves en quina llengua els fan ells?

2: Sempre en català sí sí totalment en català

E: D'acord amb les disposicions sobre les llengües a l'ensenyament la llengua catalana ha de ser el vehicle d'expressió normal a l'aula ... la teva i interpretació d'aquesta normativa és això que m'has explicat ... el que tu fas?

2: Jo interpreto això [ ] la llengua d'expressió normal a l'aula és el català i després [ ] a veure si em demanen alguna cosa ... llavors potser ... però en principi nosaltres penso que tenim la tendència a parlar català

E: I l'altre professorat ... la resta de professorat de l'aula ... creus que fa el mateix que tu que teniu la mateixa manera de fer a l'aula?

2: Jo crec que sí menys els que fan llengües és clar ... el 90 i pico per cent jo diria que sí ... potser que hi hagi algun professor determinat ... jo què sé que a la millor en un moment donat sí es castellanoparlant en algun moment se li escapi de parlar en castellà ... i faci alguna barreja no? és possible però ... no sé [ ] en principi no ... majoritàriament tothom fa la classe en català

E: Aquestes disposicions que vénen donades pel departament d'Ensenyament i a més a més les que fan els centres ... vull dir el projecte educatiu i el lingüístic ... et semblen coherents i adequades a la realitat sociolingüística que et trobes en aquesta aula ... o et sembla que hauria de ser d'una altra manera ... com et sembla que hauria de ser sinó?

2: Bé ara mateix no sé exactament què diuen aquestes disposicions [ ]

E: Diuen que la llengua vehicular i d'aprenentatge és el català i que la llengua vehicular i d'aprenentatge ... i que el català ha de ser la llengua d'ús normal a l'aula [ ] però aquest ús normal es pot interpretar de moltes maneres no?

2: Jo penso que sí que el què fem és l'ús normal de la llengua catalana i que ho fem tot en català ... i els alumnes també ... almenys jo així ho faig ... almenys jo segur que no faig servir res més que el català [ ] bé alguna vegada si algú ... però vaja em posa en un bon problema perquè fa molt temps que no l'utilitzo i vaja ... em surt força malament [ ] [ ] com que no faig servir castellà des de fa molt temps!

ENTREVISTA Professora 3

Dades sociolingüístiques bàsiques:

	Català	**Català i castellà**	**Castellà**	**Altres llengües**
1. **La teva llengua**		X		
2**. Llengua amb els familiars**				
Pare		X		
Mare			X	
Parella			X	
Fills	X			
3. **Llengua majoritària al teu entorn social**	X			
4. **Llengua dels materials de la matèria impartida a l'aula**				
Llibres de text	X			
Fotocòpies, dossiers, altre material escrit, ...	X			
Moodle	X			

E: Com maneges el tema de les llengües a l'hora de fer la classe? el català i el castellà vull dir ... tu t'hi dirigeixes sempre amb una d'aquestes llengües ... ells continuen ... no sé ... com t'ho manegues?

3: En principi sempre parlo en català ... el que passa és que si hi ha algú que no m'entén perquè és nouvingut ... ben bé perquè m'entengui doncs canvio de llengua ... hi ha una nena en un altre grup que és xinesa i m'hi comunico en anglès [ ] ... en

principi és català ... segueixen en català o no ... alguns en castellà ... però bé ... l'idioma que utilitzo és el català

E: I n'hi ha alguns que els has de parlar en castellà perquè et puguin entendre?

3: No ... en aquest grup no ... en aquest grup em van seguint tots em sembla [ ] n'hi ha un que no ve mai ... aquest no ho sé no ho he pogut comprovar però en aquest grup ho faig tot en català tots m'entenen bé em sembla

E: A vegades és difícil de mantenir-lo potser el català?

3: Quan algú et parla en castellà vols dir?

E: Sí sí

3: Sí això ... no sé ... clar ... si veig que no m'entenen llavors sí que canvio perquè clar el que m'interessa és comunicar la informació o el què sigui ... i també perquè és pràctic ... no estaré allà [ ] insistint en català si no m'entenen no?

E: El fet que tu els parlis en català normalment a la majoria ... tenen alguna reacció especial els que no són de llengua inicial catalana

3: Alguna reacció estranya vols dir? [ ] no cap reacció estranya no ... em demanen que torni a dir allò que he dit ... però estranya no [ ] una vegada ... però en aquest curs no ... se'm posaven a riure uns que eren sudamericans ... no havien sentit mai el català i reien només reien [ ]

E: No tenen cap rebuig però reprodueixen la teva actitud ... el fet que tu els parlis en català i que a la classe més aviat domini el català ... això fa que llavors ells si fan coses en grup ... a la teva matèria ... no sé si la teva matèria que és molt pràctica ho feu això ... reprodueixen la teva mateixa manera de fer?

3: No sé ... ara mateix hi havia dues alumnes corrent ... anaven juntes i anaven parlant ... no sé què parlaven ... aquesta classe parlen bastant català entre ells si s'han conegut aquí a l'institut

E: I quan te'ls trobes als corredors dins del centre però fora de l'aula ... et parlen igualment en català i tu també els parles igual ...

3: Aquest grup sí sí ... el M (àrab) sí el A (àrab) també ... tots se'm dirigeixen en català [ ] n'hi ha un que parla poquíssim i també m'ho fa en català ... sí

E: Et sembla que poc o molt reprodueixen aquests hàbits a fora ... a fora d'aquí de l'institut

3: No ho sé ... no sé ... depèn de l'altre gent a lo millor

E: Amb els mateixos companys vull dir ... amb els mateixos companys amb qui aquí parlen català ... que han conegut a l'aula i que són companys d'aula ...

3: Jo sento força català eh ... sento força català ... no sé

E: Tu els hi dius d'alguna manera que normativament s'ha de parlar en català a la classe ... que tu ho has de fer en català com a professora per exemple?

3: No no ho he hagut d'explicar res jo d'això

E: A la teva matèria també feu exàmens i controls ... escrits diguéssim eh? en quina llengua els fan els alumnes?

3: Sí ... els fan en català

E: Sempre? tots?

3: Sí crec que sí ... podria mirar-ho eh ... tinc exàmens de l'altre trimestre [ ] no no tinc exàmens tinc quadernets d'aquests d'educació física ... però vaja tot ho fem en català ... els quadernets dels llibres d'educació física estan contestats en català tots ... perquè se'ls copien dels llibres que són en català també [ ] ... el qui no vol pensar ja s'ho copia ... i així [ ]

E: Les disposicions sobre llengües a l'ensenyament diuen que el català és la llengua vehicular i d'aprenentatge i que s'ha d'utilitzar amb normalitat a l'aula ... la normalitat què et sembla que és per a tu? com l'apliques tu aquesta normalitat?

3: La llengua habitual d'aquí doncs és el català ... tots ens expressem així en català ... és que en aquesta classe no hi ha massa problema

E: Tot el professorat ... et sembla que tenen una actitud semblant a la teva amb aquest tema? les altres aules són força iguals?

3: No sé ... em sembla que sí

E: Les altres aules d'ESO són força iguals?

3: Potser no es parla tant català ... a veure ... deixem mirar la llista ... bé no no [ ] el que més sobta és la noia xinesa ... porta tot l'any aquí i només parlem anglès ... i si no entén el que jo dic a tots ho demana als companys ... i li diuen en anglès [ ] i llavors hi ha un altre xinès en un altre curs que passa passa de tot del català de l'anglès ... està com al seu món però alguna cosa entén ha entès perquè quan hem fet l'examen i he explicat les voltes que havien de fer i com puntuava i tal ... bé estava al cas de les voltes i això [ ] o sigui que deu fer veure que no li interessa res però alguna cosa deu entendre dic jo [ ]

E: A més d'aquesta reglamentació que hi ha genèrica segons la llei ... l'institut té també el seu projecte educatiu i lingüístic ... et sembla que és coherent i adequada a la realitat sociolingüística que vius tu en aquesta aula o que viviu vosaltres en aquesta aula?

3: Sí crec que sí ... jo no hi veig cap rebuig per enlloc ni res ... ho veig bé ... jo sento molt català a l'aula ... parlen molt català en aquesta aula [ ] inclús els àrabs parlen en català ... no sé si entre ells entre ells suposo que parlen en àrab

E: I els més nouvinguts?

3: Aquests d'aquest grup ja fa anys que són aquí

E: I n'hi ha que van a l'aula d'acollida?

3: Bé sí ... els que van a l'aula d'acollida també vénen a Educació física ... és una manera d'integrar-los ... vénen tots des del principi a Educació física [ ] hi ha per exemple aquest (M, àrab) que li costa expressar-se però entén ... crec que fa poc que està aquí ... em sembla està a l'aula d'acollida aquest noi ... però lo poc que diu tot ho fa en català i ho entén tot en català ... no canvia al castellà ... crec que parla més català que castellà aquest

E: A tu et sembla que caldria algun altre tipus de regulació pel tema de les llengües? et sembla que la que hi ha és adequada?

3: L'aula d'acollida és en català ... ja entren directes en català ... ja no ... al carrer llavors és una altra història però aquí

E: Et sembla que ho reprodueixen d'alguna manera ... que els arriba

3: Crec que depèn de l'altre gent si també parlen català ... perquè si s'han conegut en castellà canvien de seguida al castellà ... sobretot si hi ha sudamericans ... els sudamericans ja costa més i aquí no n'hi ha cap ... els sudamericans són més reacis ... com que en castellà ja s'entenen ... doncs llavors ja no fan l'esforç però aquí no n'hi ha cap en aquest curs ... són marroquins o d'aquí crec ...

ENTREVISTA Professora 4

Dades sociolingüístiques bàsiques:

	Català	**Català i castellà**	**Castellà**	**Altres llengües**
1. **La teva llengua**	X			
2**. Llengua amb els familiars**				
Pare	X			
Mare	X			
Parella	X			
Fills				
3. **Llengua majoritària al teu entorn social**				
4. **Llengua dels materials de la matèria impartida a l'aula**				
Llibres de text	X			
Fotocòpies, dossiers, altre material escrit, ...	X			
Moodle	X			

E: Bé doncs la primera pregunta és ... a veure ... tu quan ... fas classe a aquests alumnes de 4t A com maneges les llengües a l'hora de fer la classe el català i el castellà ... comences amb una llengua ... sempre ho fas igual ...

4: Sempre en català

E: Sempre?

4: Sempre sempre sempre ... i tant

E: Canvies en funció de l'alumne ... jo suposo que ... en aquesta aula hi deuen haver nens que són de procedències i de llengües inicials que no és catalana ... d'altres que segurament són ... nouvinguts

4: Bé però ... són nouvinguts que ja fa ... molt temps que són aquí eh la majoria que són ... és a dir és un grup de vint-i-tres ... aleshores ... hi ha deu ... alumnes que són ... doncs bé ... nouvinguts però ... potser fa vuit nou anys o deu que són aquí eh ... a més n'hi ha ... potser un ... que potser en fa una mica menys ara a nivell de comprensió i de llengua el català l'entenen perfectament ... tots hi ha ... tan sols n'hi ha un que està a l'aula d'acollida i aleshores ja no em ve ... aquest seria el que ... doncs possiblement hauria d'intervenir ... o d'aclarir-li especialment no ... però com que ... fa realment poc ... doncs aleshores ... a Socials ja no ve mai mai eh ... per tant doncs a llavors a nivell de comprensió tots tots vint-i-tres ... tots vint-i-dos perquè el vint-i-tres no és aquest que ja no em ve ... doncs m'entenen perfectament en català

E: O sigui no et fa falta fer servir cap tipus de text de suport ...

4: No no

E: Ni de paraula ... ni alguna algun tipus d'altra cosa

4: No no ... bé són nanos que han fet la major part de l'escolarització aquí ... potser des de segon de primària o ... quants n'hi ha que ja són nascuts aquí [ ] hi ha una nena que és nascuda al Perú però que ... que s'ha integrat moltíssim i parla

perfectament el català ... vol dir que ...no hi ha cap cap problema eh en aquest sentit ... de comprensió o de ... o sigui que no

E: Ells mai s'adrecen en català a tu

4: No no ... m'hi he fixat en això [ ] no no sempre se'm dirigeixen sempre en català ... són alumnes ja bastant arrelats aquí ... encara que entre ells ... ells sí que es parlen en castellà ... aquests nouvinguts eh [ ] ara a a mi ... doncs sempre en català

E: Et sembla que es fixen més en el missatge que els dones que no pas en la llengua en la qual transmets aquest missatge diguéssim?

4: Bé és que és una cosa natural eh ... jo que els parli en català ... que els professors els parlem en català i com que ells ja ho han viscut des de jovenets ... des de petits ... doncs eh ... no hi ha cap mena de problema [ ] seria diferent si es fos una criatura que fes només un any o dos ... seria un cas diferent ... però si ja ... fa temps com aquests ... alguns en fa set o vuit ... i per tant és clar és una situació com ... molt natural que els parlem en català

E: Si algun cop has de fer grups a dins l'aula ... o els han de fer ells mateixos ... per fer treballs en grup i això ... la llengua que parlen entre ells

4: És a dir ... a veure ... quan parlen entre ells a llavors el castellà surt ... eh ... és a dir que ... a llavors sí [ ] i quan estan al pati ... a llavors sí sí eh [ ] però de totes maneres ... bé però sí ... si parlen entre ells ... parlen en castellà [ ] però tampoc ... bé ... no sé ... es manegen les dues llengües amb molta naturalitat

E: Quan te'ls trobes fora de l'aula però al centre ... als corredors ... o bé a fora ...

4: En català

E: Ells també fan el mateix ?

4: A mi ... sempre en català [ ] és a dir ... deuen tenir un patró meu ... que doncs que ... fa això

E: Et sembla que reprodueixen aquesta manera de fer a l'aula en àmbits propers a l'institut

4: Això ja no ho sé ... al pati jo els sento parlar en castellà ... per tant entre ells quan juguen utilitzen el castellà ... però amb nosaltres al professorat sempre es dirigeixen en català ... ara quan surten al pati parlen en castellà

E: Els has dit mai que has de fer les classes en català

4: No no és una cosa que fem així ... que ja ve donada i per tant no els ho he dit mai mai s'ha hagut d'aclarir res d'això ... mai mai

E: Ni els ho has dit d'entrada que normativament s'han de fer les classes en català

4: No mai mai ...

E: Ni els ho has hagut de dir d'entrada

4: No mai ... és que és així ... és així [ ]

E: Quan es tracta de textos escrits que ells han de fer ... els exàmens els controls ... tu els els deus plantejar en català però en quina llengua els fan ... tots els responen en català

4: Sempre ... i no els ho he hagut de dir mai ... mai m'ho han demanat ho volem fer en castellà ... els fan en català però ja et dic com una cosa ... una cosa que surt espontània

E: D'acord amb les disposicions sobre llengües a l'ensenyament secundari el català ha de ser la llengua catalana ha de ser el vehicle d'expressió normal a l'aula ... com interpretes aquesta reglamentació tu i la resta de professorat d'aquesta aula d'aquí ... tots l'interpreteu de la mateixa manera?

4: Sí, sí sí ho faig tal com t'ho he dit ... i tots ho fem igual ... les classes les fem en català [ ] no sé de ningú que imparteixi la classe en castellà ... excepte perquè és lògic les classes de la llengua castellana o d'anglès o francès ... totes les altres classes les fem en català

E: Aquestes reglamentacions del departament d'Ensenyament i les disposicions específiques que té l'institut com el projecte educatiu de centre i el projecte lingüístic et sembla coherent i adequada als objectius que es proposa i a la realitat sociolingüística que us trobeu vosaltres a les aules ... a aquesta aula concreta també?

4: Sí sí ... aquestes normatives estableixen i obeeixen a unes prioritats ... a uns objectius ... d'afavorir el diàleg la comprensió el respecte ... el respecte al medi a les persones [ ] a més som una escola verda també estem a la xarxa d'escoles compromeses amb el món [ ] hi ha tota una línia de treball i a més es posa molt èmfasi en el respecte a l'edifici al centre ... a la neteja ... és a dir a valorar allò que ens ha costat tant d'aconseguir [ ] tenir un edifici en condicions [ ] doncs hi ha d'haver aquesta disposició a què les coses durin ... ja que a més a més costen molts diners ... per tant ... doncs [ ] hi ha moltes activitats molts fronts oberts ... d'intercanvi d'alumnes ... o el fet de ser una escola verda també marca una línia de treball bé ...

E: I tot això partint de la base que tot es fa en llengua catalana?

4: Sí tot es fa en llengua catalana perquè és la pròpia ... els treballs de recerca també es fan en llengua catalana [ ] de fet a la Catalunya central a nivell de llengua doncs sortosament encara ... hi ha un gruix molt important de catalans diríem arrelats